

POSLOVNIK EUROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA

*Europski sud za ljudska prava,
uzimajući u obzir Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i dodatne
protokole,
donosi ovaj Poslovník:*

Pravilo 1.

(DEFINICIJE)

U smislu ovoga Poslovníka, osim ako kontekst zahtijeva drukčije:

a) izraz »Konvencija« znači Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i dodatne protokole;

b) izraz »Sud u plenarnoj sjednici« znači Europski sud za ljudska prava koji zasjeda u plenarnoj sjednici;

c) izraz »veliko vijeće« znači veliko vijeće od sedamnaest sudaca osnovano na temelju članka 27. stavka 1. Konvencije;

d) izraz »odjel« znači vijeće koje je osnovao Sud u plenarnoj sjednici za određeno razdoblje na temelju članka 26. b) Konvencije, a izraz »predsjednik odjela« znači suca kojega je Sud izabrao na plenarnoj sjednici na temelju članka 26. c) Konvencije za predsjednika takvog odjela;

e) izraz »vijeće« znači svako vijeće od sedam sudaca koje je osnovano na temelju članka 27. stavka 1. Konvencije, a izraz »predsjednik vijeća« znači suca koji predsjedava takvim vijećem;

f) izraz »odbor« znači odbor od tri suca koji je osnovan na temelju članka 27. stavka 1. Konvencije;

g) izraz »Sud« znači Sud u plenarnoj sjednici ili veliko vijeće, odjel, vijeće, odbor ili zbor od pet sudaca iz članka 43. stavka 2. Konvencije;

h) izraz »ad hoc sudac« znači svaku osobu, osim izabranog suca, koju je odabrala ugovorna stranka na temelju članka 27. stavka 2. Konvencije da bude član velikog vijeća ili član vijeća;

i) izrazi »sudac« i »suci« znače suce koje je izabrala Parlamentarna skupština Vijeća Europe ili ad hoc suce;

j) izraz »sudac izvjestitelj« znači suca koji je imenovan za obavljanje zadaća predviđenih u pravilima 48. i 49;

k) izraz »izaslanik« znači suca kojega je vijeće imenovalo članom izaslanstva, a izraz »voditelj izaslanstva« znači izaslanika kojega je vijeće imenovalo da vodi to izaslanstvo;

l) izraz »izaslanstvo« znači tijelo sastavljeno od izaslanika, članova Tajništva i svih drugih osoba koje je vijeće imenovalo da pomažu izaslanstvu;

m) izraz »tajnik« znači tajnika Suda ili tajnika odjela, ovisno o kontekstu;

n) izrazi »stranka« i »stranke« znače

- podnositelje zahtjeva ili tužene ugovorne stranke;
- podnositelja zahtjeva (osobu, nevladinu organizaciju ili skupinu pojedinaca) koji je podnio zahtjev prema članku 34. Konvencije;
 - o) izraz »treća stranka« znači svaku državu koja je ugovorna stranka ili svaku zainteresiranu osobu koja je, kako je to predviđeno u članku 36. stavcima 1. i 2. Konvencije, iskoristila svoje pravo ili je bila pozvana podnijeti pismene primjedbe ili sudjelovati na raspravi;
 - p) izraz »rasprava« ili »rasprave« znači usmeni postupak koji se vodi o dopuštenosti i/ili osnovanosti zahtjeva ili koji se vodi po zahtjevu za revizijom, tumačenjem ili savjetodavnim mišljenjem;
 - q) izraz »Odbor ministara« znači Odbor ministara Vijeća Europe;
 - r) izrazi »prijašnji Sud« i »Komisija« znače Europski sud odnosno Europsku komisiju za ljudska prava koji su osnovani prema prijašnjem članku 19. Konvencije.

Dio I.

USTROJSTVO I RAD SUDA

Poglavlje I.

SUCI

Pravilo 2.

(RAČUNANJE MANDATA)

1. Trajanje mandata izabranog suca računa se od dana izbora. Međutim, kad je sudac ponovno izabran nakon isteka mandata ili kad je izabran na mjesto suca kojemu je mandat istekao ili će upravo isteći, trajanje mandata se, u oba slučaja, računa od dana isteka toga mandata.

2. U skladu s člankom 23. stavkom 5. Konvencije, sudac izabran na mjesto suca kojemu mandat nije istekao završava razdoblje mandata svoga prethodnika.

3. U skladu s člankom 23. stavkom 7. Konvencije, izabrani sudac obavlja službu sve dok njegov nasljednik ne položi prisegu ili dok ne da izjavu predviđenu u pravilu 3.

Pravilo 3.

(PRISEGA ILI SVEČANA IZJAVA)

1. Prije preuzimanja službe, svaki izabrani sudac, na prvom zasjedanju Suda u plenarnoj sjednici na kojem je taj sudac nazočan, ili, u slučaju potrebe, pred predsjednikom Suda, polaže sljedeću prisegu ili daje sljedeću svečanu izjavu:

»Prisežem« ili »Svečano izjavljujem« – »da ću svoje funkcije suca obavljati časno, neovisno i nepristrano i da ću sva vijećanja čuvati kao tajnu.«

2. Taj će se čin zabilježiti u zapisnik.

Pravilo 4.

(NESPOJIVE AKTIVNOSTI)

U skladu s člankom 21. stavkom 3. Konvencije, tijekom svoga mandata suci ne smiju obavljati nikakvu političku ili upravnu aktivnost niti profesionalnu aktivnost koja bi bila nespojiva s njihovom neovisnošću ili nepristranošću ili sa zahtjevima punog radnog vremena njihove službe. Svaki će sudac dati predsjedniku suda izjavu o svakoj dodatnoj aktivnosti. U slučaju neslaganja predsjednika i dotičnog suca o svakom pitanju koje bi se moglo postaviti odlučuje Sud u plenarnoj sjednici.

Pravilo 5.

(PRVENSTVO)

1. Izabrani suci imaju, nakon predsjednika i potpredsjednika Suda i predsjednika odjela, prvenstvo prema datumu svog izbora. U slučaju ponovnog izbora, čak ako to i nije neposredni ponovni izbor, uzima se u obzir dužina vremena tijekom kojega je dotični sudac prije obavljao sudačku službu.

2. Potpredsjednici Suda izabrani na dužnost istoga dana imaju prvenstvo prema dužini vremena tijekom kojega su obavljali sudačku službu. Ako su jednako dugo obavljali sudačku službu, imaju prvenstvo prema životnoj dobi. Isto se Pravilo primjenjuje na predsjednike odjela.

3. Suci koji su jednako dugo obavljali sudačku službu imaju prvenstvo prema životnoj dobi.

4. Ad hoc suci imaju prvenstvo nakon izabраниh sudaca, prema životnoj dobi.

Pravilo 6.

(OSTAVKA)

O svojoj ostavci sudac obavještava predsjednika Suda, koji je prosljeđuje glavnom tajniku Vijeća Europe. Ostavkom se ispraznjuje mjesto suca, pridržavajući se, međutim, odredaba pravila 24. stavka 4. in fine i pravila 26. stavka 3.

Pravilo 7.

(RAZRJEŠENJE)

Sudac ne može biti razriješen svoje službe osim ako ostali suci, koji se sastanu u

plenarnoj sjednici, odluče dvotrećinskom većinom glasova izabranih sudaca čiji je mandat u tijeku da je on prestao ispunjavati uvjete koji se traže. Njega treba prvo saslušati Sud u plenarnoj sjednici. Svaki sudac može pokrenuti postupak za razrješenje.

Poglavlje II.

PREDSJEDNIŠTVO SUDA I ULOGA UREDA

Pravilo 8.

(IZBOR PREDSJEDNIKA I POTPREDSJEDNIKA SUDA TE PREDSJEDNIKA I POTPREDSJEDNIKA ODJELA)

1. Sud u plenarnoj sjednici bira svoga predsjednika, dva potpredsjednika i predsjednike odjela na razdoblje od tri godine, s tim da to razdoblje ne može biti duže od trajanja njihovih sudačkih mandata.

2. Svaki odjel bira na isti način na razdoblje od tri godine potpredsjednika, koji zamjenjuje predsjednika odjela ako je ovaj spriječen obavljati svoje dužnosti.

3. Sudac izabran u skladu sa stavkom 1. ili 2. ovog pravila može samo jednom biti ponovo biran na istu razinu dužnosti. Ovo ograničenje broja izbora ne sprječava suca koji obavlja neku od opisanih dužnosti na dan stupanja na snagu izmjena pravila 8. (od 7. studenog 2005.) da bude jednom ponovo biran na istu razinu dužnosti.

4. Predsjednici i potpredsjednici nastavljaju obavljati svoju dužnost sve do izbora njihovih nasljednika.

5. Izbori navedeni u ovom pravilu provode se tajnim glasovanjem, a glasuju samo izabrani suci koji su nazočni. Ako nijedan kandidat ne dobije apsolutnu većinu glasova nazočnih izabranih sudaca, tada se provodi dodatni krug ili krugovi glasovanja sve dok jedan kandidat dobije apsolutnu većinu. U svakom krugu eliminirat će se kandidat koji je dobio najmanji broj glasova. Ako više kandidata ima jednak najmanji broj glasova, eliminirat će se kandidat čiji je red prvenstva prema pravilu 5. najniži. U slučaju neriješenog ishoda između dvoje kandidata u zadnjem krugu, prednost se daje sucu koji ima prvenstvo u skladu s Pravilom 5.

Pravilo 9.

(FUNKCIJE PREDSJEDNIKA SUDA)

1. Predsjednik Suda rukovodi radom i službama Suda. Predsjednik predstavlja Sud i osobito je odgovoran za njegove odnose s organima Vijeća Europe.

2. Predsjednik predsjedava plenarnim sjednicama Suda, sjednicama velikog vijeća i sjednicama zbora od pet sudaca.

3. Predsjednik ne sudjeluje u razmatranju predmeta koji su u radu u vijećima, osim kad je sudac izabran u ime zainteresirane ugovorne stranke.

Pravilo 9. A
(ULOGA UREDA)

1. a) *Sud ima Ured, koji se sastoji od predsjednika Suda, potpredsjednika Suda i predsjednika odjela. Kad potpredsjednik Suda ili predsjednik odjela ne može biti nazočan sastanku Ureda, zamijenit će ga potpredsjednik odjela ili, ako to nije moguće, sljedeći najstariji član odjela prema redu prvenstva određenom u pravilu 5.*

b) *Ured može tražiti nazočnost svakog drugog člana Suda ili druge osobe čiju nazočnost smatra potrebnom.*

2. *Uredu pomažu tajnik i zamjenici tajnika.*

3. *Zadatak je ureda pomagati Predsjedniku u obavljanju njegove dužnosti u rukovođenju radom i administracijom Suda. Predsjednik u tu svrhu može Uredu podnijeti svaku administrativnu ili izvansudsku stvar iz svoje nadležnosti.*

4. *Ured također olakšava suradnju između odjela Suda.*

5. *Predsjednik se može savjetovati s Uredom prije nego izda naputke za postupanje prema pravilu 32. i prije nego odobri opće upute koje izradi tajnik prema pravilu 17. stavku 4.*

6. *Ured o svakoj stvari može izvijestiti Sud u plenarnoj sjednici. Može mu također podnositi prijedloge.*

7. *O sastancima Ureda vodi se zapisnik i dostavlja se sucima na oba službena jezika Suda. Tajnika Ureda određuje tajnik u dogovoru s predsjednikom.*

Pravilo 10.
(FUNKCIJE POTPREDSJEDNIKA SUDA)

Potpredsjednici Suda pomažu predsjedniku Suda. Oni preuzimaju mjesto predsjednika ako je ovaj spriječen obavljati svoje dužnosti ili ako je mjesto predsjednika nepopunjeno, ili na zahtjev predsjednika. Oni su ujedno predsjednici odjela.

Pravilo 11.
(ZAMJENJIVANJE PREDSJEDNIKA I POTPREDSJEDNIKA)

Ako predsjednik i potpredsjednici Suda istodobno ne mogu obavljati svoje dužnosti ili ako su njihova mjesta istodobno nepopunjena, mjesto predsjednika Suda preuzima predsjednik odjela ili, ako nijedan nije na raspolaganju, drugi izabrani sudac, u skladu s redom prvenstva predviđenim u pravilu 5.

Pravilo 12.
(PREDSJEDNIŠTVO ODJELA I VIJEĆA)

Predsjednici odjela predsjedaju sjednicama odjela i vijeća čiji su članovi i rukovode radom odjela. Potpredsjednici odjela preuzimaju njihovo mjesto ako su ovi spriječeni obavljati svoje dužnosti ili ako je mjesto dotičnog predsjednika odjela nepopunjeno, ili na zahtjev predsjednika odjela. Inače, suci odjela i vijeća preuzimaju njihovo mjesto prema redu prvenstva predviđenom u pravilu 5.

Pravilo 13.

(NEMOGUĆNOST PREDSJEDANJA)

Suci Suda ne mogu predsjedati u predmetima u kojima je ugovorna stranka čiji su oni državljani ili u ime koje su izabrani stranka u postupku, ili u predmetima u kojima zasjedaju kao suci imenovani na temelju pravila 29. stavak 1. (a) ili pravila 30. stavak 1. ovog Poslovnika.

Pravilo 14.

(URAVNOTEŽENA ZASTUPLJENOST SPOLOVA)

Kod imenovanja na koja se primjenjuju ovo i sljedeća poglavlja ovoga Poslovnika, Sud provodi politiku kojoj je cilj osiguranje uravnotežene zastupljenosti spolova.

Poglavlje III.

TAJNIŠTVO

Pravilo 15.

(IZBOR TAJNIKA)

1. Sud u plenarnoj sjednici bira svoga tajnika. Kandidati moraju biti visokoga moralnog ugleda te posjedovati pravno, upravljačko i jezično znanje i iskustvo potrebno za obavljanje funkcija koje su povezane uz taj položaj.

2. Tajnik se bira na razdoblje od pet godina i može biti ponovno izabran. Tajnik ne može biti razriješen svoje službe, osim ako suci u plenarnoj sjednici odluče dvotrećinskom većinom glasova izabranih sudaca čiji je mandat u tijeku da je dotična osoba prestala ispunjavati tražene uvjete. Njega prvo mora saslušati Sud u plenarnoj sjednici. Svaki sudac može pokrenuti postupak za razrješenje.

3. Izbori predviđeni ovim pravilom provode se tajnim glasovanjem, a glasuju samo izabrani suci koji su nazočni. Ako nijedan kandidat ne dobije apsolutnu većinu glasova izabranih sudaca koji su nazočni, tada se glasuje za ona dva kandidata koji su dobili najviše glasova. U slučaju neriješenog ishoda, prvenstvo ima, prvo, ženski kandidat, ako takav postoji, i, drugo, stariji kandidat.

4. Prije preuzimanja dužnosti tajnik polaže sljedeću prisegu ili daje sljedeću svečanu izjavu pred Sudom u plenarnoj sjednici, ili, ako je to potrebno, pred predsjednikom Suda:

»Prisežem« – ili »Svečano izjavljujem« – »da ću lojalno, diskretno i savjesno obavljati funkcije koje su mi povjerene kao tajniku Europskog suda za ljudska prava«.

Taj će se čin zabilježiti u zapisnik.

Pravilo 16.

(IZBOR ZAMJENIKA TAJNIKA)

1. Sud u plenarnoj sjednici bira i dva zamjenika tajnika uz uvjete, na način i za razdoblje propisano u prethodnom pravilu. Na isti se način primjenjuje i postupak za razrješenje službe predviđen za tajnika. Sud će se o svim tim pitanjima prvo konzultirati s tajnikom.

2. Prije preuzimanja dužnosti, zamjenik tajnika polaže prisegu ili daje svečanu izjavu pred Sudom u plenarnoj sjednici, ili, ako je to potrebno, pred predsjednikom Suda, na način sličan onom propisanom za tajnika. Taj će se čin zabilježiti u zapisnik.

Pravilo 17.

(FUNKCIJE TAJNIKA)

1. Tajnik pomaže Sudu u obavljanju njegovih funkcija te odgovara za organizaciju i aktivnosti Tajništva, po ovlaštenju predsjednika Suda.

2. Tajnik je čuvar arhiva Suda te prenosi priopćenja i obavijesti koje upućuje Sud ili koje su upućene Sudu, u vezi s predmetima koji su ili koji će biti podneseni Sudu.

3. Pridržavajući se dužnosti diskrecije koja je povezana uz njegovu službu, tajnik odgovara na zahtjeve za informacijama koje se tiču rada Suda, osobito na upite tiska.

4. Rad Tajništva uređuju opće upute koje sastavlja tajnik, a odobrava predsjednik Suda.

Pravilo 18.

(USTROJSTVO TAJNIŠTVA)

1. Tajništvo se sastoji od tajnika odjela čiji je broj jednak broju odjela koje je osnovao Sud i od službi potrebnih za pružanje pravnih i administrativnih usluga neophodnih Sudu.

2. Tajnik odjela pomaže odjelu u obavljanju njegovih funkcija, a može mu pomagati zamjenik tajnika odjela.

3. Službenike Tajništva, uključujući pravne suradnike, ali ne i tajnika i zamjenike tajnika, imenuje glavni tajnik Vijeća Europe, uz suglasnost predsjednika Suda ili tajnika koji djeluje po predsjednikovim uputama.

Poglavlje IV.

RAD SUDA

Pravilo 19.

(SJEDIŠTE SUDA)

1. Sjedište Suda je u sjedištu Vijeća Europe u Strasbourgu. Međutim, Sud može, ako to smatra korisnim, obavljati svoje funkcije i drugdje na područjima država članica Vijeća Europe.

2. Sud može odlučiti, u svakom stadiju ispitivanja zahtjeva, da je potrebno da Sud ili jedan ili više njegovih članova obave istragu ili neku drugu funkciju negdje drugdje.

Pravilo 20.

(PLENARNE SJEDNICE SUDA)

1. Plenarne sjednice Suda saziva predsjednik Suda kad god to zahtijeva obavljanje njegovih funkcija prema Konvenciji ili prema ovom Poslovniku. Predsjednik Suda saziva plenarnu sjednicu ako to zatraži najmanje jedna trećina članova Suda, a u svakom slučaju jedanput godišnje radi razmatranja administrativnih pitanja.

2. Kvorum plenarne sjednice Suda čine dvije trećine izabranih sudaca čiji je mandat u tijeku.

3. Ako nema kvoruma predsjednik će odgoditi sjednicu.

Pravilo 21.

(OSTALE SJEDNICE SUDA)

1. Veliko vijeće, vijeća i odbori stalno su na okupu. Međutim, Sud, na prijedlog predsjednika, svake godine određuje razdoblja zasjedanja.

2. Izvan tih razdoblja, predsjednik saziva veliko vijeće i vijeća u hitnim slučajevima.

Pravilo 22.

(VIJEĆANJE)

1. Sud vijeća iza zatvorenih vrata. Njegova vijećanja ostaju tajna.

2. U vijećanju sudjeluju samo suci. Tajnik ili osoba određena da ga zamjenjuje, kao i drugi službenici Tajništva te prevoditelji čija se pomoć smatra potrebnom, bit će nazočni.

Nijedna druga osoba ne može biti pripuštena, osim na temelju posebne odluke Suda.

3. Prije glasovanja o bilo kojem pitanju na Sudu, predsjednik može tražiti da suci očituju svoje mišljenje o tom pitanju.

*Pravilo 23.
(GLASOVANJE)*

1. Odluke Suda donose se većinom glasova nazočnih sudaca. U slučaju neriješenog ishoda ponovno se glasuje i, ako je ishod i dalje neriješen, predsjednik ima odlučujući glas. Ovaj se stavak primjenjuje ako nije drukčije propisano ovim Poslovníkom.

2. Odluke i presude velikog vijeća i vijeća donose se većinom glasova sudaca koji zasjedaju. Kod konačnog glasovanja o dopuštenosti i osnovanosti zahtjeva nisu dopušteni suzdržani glasovi.

3. U pravilu se glasuje podizanjem ruke. Predsjednik može pozvati na glasovanje prozivanjem, redosljedom obratnim od reda prvenstva.

4. Svako pitanje o kojem treba glasovati točno se formulira.

*Pravilo 23A
(ODLUKA PREŠUTNIM SPORAZUMOM)*

Kada Sud treba odlučiti o procesnom pitanju ili o bilo kojem drugom pitanju koje nije izneseno na zakazanoj sjednici Suda, predsjednik može naložiti da se nacrt odluke prosljedi sucima, te odrediti rok za očitovanje o nacrtu. Ukoliko nema prigovora od strane sudaca, prijedlog se smatra usvojenim protekom roka.

Poglavlje V.

SASTAV SUDA

*Pravilo 24.
(SASTAV VELIKOG VIJEĆA)*

1. Veliko vijeće sastoji se od sedamnaest sudaca i najmanje tri suca zamjenika.

2. a) Veliko vijeće sastoji se od predsjednika i potpredsjednika Suda i predsjednika odjela. Svakog potpredsjednika Suda ili predsjednika odjela koji je spriječen zasjedati kao član velikog vijeća zamjenjuje potpredsjednik dotičnog odjela.

b) Sudac izabran u ime dotične ugovorne stranke ili, tamo gdje je to primjereno, sudac određen na temelju pravila 29. ili pravila 30. zasjedat će kao član velikog vijeća

po službenoj dužnosti u skladu s člankom 27. stavcima 2. i 3. Konvencije.

c) U predmetima upućenim velikom vijeću prema članku 30. Konvencije, veliko će se vijeće sastojati i od članova vijeća koje je ustupilo nadležnost.

d) U predmetima upućenim velikom vijeću prema članku 43. Konvencije, član velikog vijeća neće biti niti jedan sudac koji je sudjelovao u izvornim vijećanjima vijeća o dopuštenosti ili osnovanosti zahtjeva, osim predsjednika tog vijeća i suca koji je zasjedao u ime dotične ugovorne stranke.

e) Suci i suci zamjenici kojima će se veliko vijeće popuniti u svakom predmetu koji mu je upućen odredit će se iz redova preostalih sudaca koje ždrijebom izvuče predsjednik Suda u nazočnosti tajnika. Načine vučenja ždrijeba utvrdit će Sud u plenarnoj sjednici, poklanjajući dužnu pozornost potrebi zemljopisno uravnoteženog sastava koji odražava različite pravne sustave ugovornih stranaka.

f) Prilikom ispitivanja zahtjeva za savjetodavnim mišljenjem na temelju članka 47. Konvencije, veliko vijeće će biti sastavljeno sukladno odredbama stavka 2. točke (a) i (e) ovog pravila.

3. Ako je bilo koji sudac spriječen zasjedati, njega će zamijeniti sudac zamjenik po redosljedu po kojem je taj sudac izabran, prema stavku 2. e) ovoga pravila.

4. Suci i suci zamjenici određeni u skladu s naprijed navedenim odredbama nastavit će zasjedati u velikom vijeću radi razmatranja predmeta do okončanja postupka. Čak i nakon prestanka njihovog mandata nastavit će raditi na predmetu, ako su sudjelovali u razmatranju osnovanosti predmeta. Ove odredbe primjenjuju se i na postupak davanja savjetodavnih mišljenja.

5. a) Zbor od pet sudaca velikog vijeća koji je pozvan razmotriti zahtjeve podnesene prema članku 43. Konvencije sastoji se od:

– predsjednika Suda. Ako je predsjednik spriječen mijenja ga potpredsjednik prema redu prvenstva;

– dva predsjednika odjela određenih rotacijom. Ukoliko su na taj način određeni predsjednici odjela spriječeni, mijenjaju ih potpredsjednici njihovih odjela;

– dva suca određena rotacijom između sudaca izabranih iz preostalih odjela za zasjedanje u zboru u razdoblju od šest mjeseci;

- najmanje dva zamjenska suca određena rotacijom između sudaca izabranih od odjela za službu u zboru u razdoblju od šest mjeseci.

b) Prilikom razmatranja zahtjeva za preispitivanje presude, u zboru neće biti niti jedan sudac koji je sudjelovao u razmatranju dopuštenosti ili osnovanosti predmeta o kojem se radi.

c) Niti jedan sudac koji je izabran u ime države ugovornice ili je njezin državljanin, a koje se tiče zahtjev za preispitivanjem, ne može biti članom zbora kada on ispituje taj zahtjev. Izabrani sudac imenovan od strane dotične države ugovornice na temelju pravila 29. ili 30. će isto tako biti isključen iz razmatranja takvog zahtjeva.

d) Svakog člana zbora koji ne može sudjelovati u radu iz razloga navedenih u točki b) ili c) zamijenit će sudac određen rotacijom između sudaca izabranih od odjela za službu u zboru u razdoblju od šest mjeseci.

Pravilo 25.

(OSNIVANJE ODJELA)

1. Vijeća predviđena u članku 26. b) Konvencije (nazvana »odjeli« u ovom Poslovniku) osniva Sud u plenarnoj sjednici, na prijedlog svoga predsjednika, za razdoblje od tri godine, računajući od izbora obnašatelja predsjedničkih funkcija Suda prema pravilu 8. Sud ima najmanje četiri odjela.

2. Svaki je sudac član jednog odjela. Sastav odjela mora biti uravnotežen i s obzirom na zemljopisni položaj i na spol sudaca te mora odražavati različite pravne sustave ugovornih stranaka.

3. Kad sudac prestane biti član Suda prije isteka razdoblja za koje je odjel osnovan, njegovo mjesto u odjelu preuzima njegov nasljednik na mjestu suca.

4. Predsjednik Suda može iznimno, ako to okolnosti zahtijevaju, izmijeniti sastav odjela.

5. Na prijedlog predsjednika, Sud u plenarnoj sjednici može osnovati dodatni odjel.

Pravilo 26.

(OSNIVANJE VIJEĆA)

1. Vijeća od sedam sudaca za razmatranje predmeta koji su podneseni Sudu, predviđena u članku 27. stavku 1. Konvencije, sastavljaju se iz odjela kako slijedi.

a) Pridržavajući se stavka 2. ovoga pravila te zadnje rečenice stavka 4. pravila 28, u svakom su predmetu članovi vijeća predsjednik odjela i sudac izabran u ime zainteresirane ugovorne stranke. Ako taj sudac nije član odjela kojemu je zahtjev dodijeljen u rad prema pravilu 51. ili 52. on je član vijeća po službenoj dužnosti, u skladu s člankom 27. stavkom 2. Konvencije. Ako je taj sudac spriječen ili ako se povuče primjenjuje se Pravilo 29.

b) Ostale članove vijeća određuje predsjednik odjela rotacijom među članovima dotičnog odjela.

c) Članovi odjela koji nisu tako određeni u tom će predmetu sudjelovati kao suci zamjenici.

2. Suca izabranog u ime bilo koje zainteresirane ugovorne stranke ili, gdje je to primjereno, drugog izabranog suca ili ad hoc suca imenovanog u skladu s pravilima 29. i 30. predsjednik vijeća može osloboditi sudjelovanja na sjednicama posvećenim pripremnim ili postupovnim pitanjima. U svrhu takvih sjednica, smatrat će se da je zainteresirana ugovorna stranka na mjesto tog suca imenovala prvog suca zamjenika, u skladu s Pravilom 29. stavkom 1.

3. Čak i nakon isteka svoga mandata suci nastavljaju raditi na predmetima u kojima su sudjelovali u razmatranju osnovanosti zahtjeva.

Pravilo 27.

(ODBORI)

1. Osnivaju se odbori sastavljeni od tri suca koji pripadaju istom odjelu prema članku 27. stavku 1. Konvencije. Nakon konzultacija s predsjednicima odjela, predsjednik Suda odlučuje o broju odbora koje treba osnovati.

2. Odbori se osnivaju za razdoblje od dvanaest mjeseci rotacijom članova svakog odjela, osim predsjednika odjela.

3. Suci odjela koji nisu članovi odbora mogu biti pozvani da preuzmu mjesto članova koji su spriječeni.

4. Svakom odboru predsjedava član koji ima prvenstvo u odjelu.

Pravilo 28.

(SPRIJEČENOST, POVLAČENJE ILI IZUZEĆE)

1. Sudac koji je spriječen sudjelovati u zasjedanju na koje je pozvan obavijestit će što je prije moguće predsjednika vijeća.

2. Sudac ne smije sudjelovati u razmatranju bilo kojeg predmeta ako:

(a) ima osobni interes u predmetu, uključujući bračni odnos, odnos roditeljstva ili pripadnost užoj obitelji, osobni ili profesionalni odnos, ili odnos podređenosti s nekom od stranaka;

(b) je prije u tom predmetu postupao bilo kao zastupnik države (agent), odvjetnik ili savjetnik stranke ili osobe koja ima interes u tom predmetu, ili kao član nekog nacionalnog ili međunarodnog suda ili istražnog povjerenstva, ili u bilo kojem drugom svojstvu;

(c) je kao ad hoc sudac ili bivši izabrani sudac koji na temelju pravila 26. stavak 3. nastavlja raditi na predmetu, angažiran na bilo kojoj političkoj ili upravnoj dužnosti ili profesionalnoj aktivnosti koja je nespojiva sa njegovom neovisnošću;

(d) je javno, putem medija, pisanjem, putem javnih akcija ili na drugi način izražavao mišljenja koja objektivno mogu narušiti njegovu nepristranost;

(e) iz bilo kojeg razloga njegova nezavisnost ili nepristranost mogu legitimno biti dovedeni u sumnju.

3. Ako se sudac povuče zbog jednog od navedenih razloga, on će o tome obavijestiti predsjednika vijeća, koji donosi odluku o njegovom izuzeću.

4. U slučaju bilo kakve dvojbe dotičnog suca ili predsjednika o postojanju nekog od razloga navedenih u stavku 2. ovog pravila, odluku o tom pitanju donosi vijeće. Nakon što čuje stavove dotičnog suca, vijeće će vijećati i glasovati bez prisutnosti tog suca. U svrhu vijećanja i glasovanja vijeća o tom pitanju, njega će zamijeniti prvi sudac zamjenik u vijeću. Isto se primjenjuje i ako sudac zasjeda u ime bilo koje zainteresirane ugovorne stranke. U tom će se slučaju smatrati da je dotična ugovorna stranka imenovala prvog suca zamjenika da zasjeda umjesto njega, u skladu s Pravilom 29. stavkom 1.

5. Gore navedene odredbe primjenjuju se i na sudjelovanje sudaca u odboru, pod

uvjetom da je obavijest iz stavka 1. ili 3. dana predsjedniku odjela.

*Pravilo 29.
(AD HOC SUCI)*

1. a) Ako je sudac izabran u ime zainteresirane ugovorne stranke spriječen zasjedati u vijeću, povuče se ili bude izuzet, odnosno ako ga nema, predsjednik vijeća poziva tu stranku da naznači želi li imenovati za člana vijeća bilo nekog drugog izabranog suca ili ad hoc suca, te, ako to učini, da istodobno navede ime imenovane osobe.

b) Isto se pravilo primjenjuje i ako je osoba imenovana na taj način spriječena zasjedati ili se povuče.

c) Ad hoc sudac mora ispunjavati uvjete koji se traže u članku 21. stavku 1. Konvencije, ne smije ga se spriječiti da zasjeda u predmetu iz bilo kojeg razloga iz pravila 28. ovoga Poslovnika, te mora biti sposoban ispuniti zahtjeve raspoloživosti i sudjelovanja predviđene u stavku 5. ovoga pravila.

2. Smatra se da se je zainteresirana ugovorna stranka odrekla svoga prava na takvo imenovanje ako ne odgovori u roku od trideset dana odnosno do kraja svakog produljenja tog roka koji je odobrio predsjednik vijeća. Smatra se da se je zainteresirana ugovorna stranka odrekla od svoga prava na imenovanje i ako za ad hoc suca dva puta imenuje osobu za koju vijeće smatra da ne udovoljava uvjetima predviđenim stavkom 1. c) ovoga pravila.

3. Predsjednik vijeća može odlučiti ne pozvati zainteresiranu ugovornu stranku da izvrši imenovanje prema stavku 1. a) ovoga pravila dok ne bude obaviještena o zahtjevu na temelju pravila 54. stavka 2. ovoga Poslovnika. U tom slučaju, dok ne izvrši imenovanje, smatrat će se da je zainteresirana ugovorna stranka imenovala prvog suca zamjenika da zasjeda umjesto izabranog suca.

4. Ad hoc sudac polaže prisegu ili daje svečanu izjavu, predviđenu u pravilu 3, na početku prvog zasjedanja koje je zakazano radi razmatranja predmeta nakon što je imenovan. Taj će se čin zabilježiti u zapisnik.

5. Ad hoc suci trebaju stajati na raspolaganju Sudu te, pridržavajući se pravila 26. stavka 2, sudjelovati na sjednicama vijeća.

*Pravilo 30.
(ZAJEDNIČKI INTERES)*

1. Ako nekoliko podnositelja zahtjeva ili tuženih ugovornih stranaka imaju zajednički interes, predsjednik Suda ih može pozvati da se dogovore i imenuju samo jednoga izabranog suca izabranog u ime jedne od dotičnih ugovornih stranaka kao suca od zajedničkog interesa kojeg će se pozvati da zasjeda po službenoj dužnosti. Ako se stranke ne mogu dogovoriti, predsjednik će između sudaca koje su te stranke predložile ždrijebom odabrati suca od zajedničkog interesa.

2. Predsjednik vijeća može odlučiti da neće pozvati dotične ugovorne stranke da izvrše imenovanje prema stavku 1. ovoga pravila dok o zahtjevu ne bude izdana obavijest

prema pravilu 54. stavku 2. ovoga Poslovnika.

3. U slučaju spora o postojanju zajedničkog interesa ili o svakoj stvari s tim u vezi, odlučuje vijeće, ako je to potrebno nakon što od dotičnih ugovornih stranaka dobije podneske u pisanom obliku.

Dio II.

POSTUPAK

Poglavlje I.

OPĆA PRAVILA

Pravilo 31.

(MOGUĆNOST Odstupanja u posebnim slučajevima)

Odredbe ovoga dijela ne sprječavaju Sud da odstupi od njih radi razmatranja pojedinog predmeta, nakon što se konzultira sa strankama, kad je to potrebno.

Pravilo 32.

(NAPUTCI ZA POSTUPANJE)

Predsjednik Suda može izdati naputke za postupanje, osobito u vezi s pitanjima kao što su nazočnost na raspravama te podnošenje podnesaka i drugih dokumenata.

Pravilo 33.

(JAVNOST POSTUPKA)

1. Svi dokumenti položeni u Tajništvu od strane stranaka ili trećih stranaka u vezi sa zahtjevom, osim onih položenih u okviru pregovora o prijateljskom rješenju predviđenih u pravilu 62., dostupni su javnosti sukladno pravilima koja određuje Tajnik, osim ako predsjednik vijeća, iz razloga navedenih u stavku 2. ovoga pravila odluči drukčije, bilo na vlastitu inicijativu, ili na zahtjev stranke ili bilo koje druge zainteresirane osobe.

2. Pristup javnosti dokumentu ili bilo kojem njegovom dijelu može biti ograničen u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kad tako zahtijevaju interesi maloljetnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u mjeri strogo potrebnoj po mišljenju predsjednika u posebnim okolnostima kad bi pristup javnosti bio protivan interesima pravde.

3. U zahtjevu kojim se prema stavku 1. ovoga pravila traži tajnost, moraju se navesti razlozi i točno odrediti traži li se da dokumenti budu nedostupni javnosti u cijelosti ili

djelomično.

4. Odluke i presude koje donosi vijeće dostupne su javnosti. Sud će periodično učiniti dostupnim javnosti opće informacije o odlukama koje odbori donose na temelju pravila 53. stavka 2.

Pravilo 34.
(UPORABA JEZIKA)

1. Službeni jezici Suda su engleski i francuski.

2. Glede zahtjeva podnesenih na temelju članka 34. Konvencije, te sve dok niti jedna ugovorna stranka nije, u skladu s ovim Poslovníkom, obaviještena o zahtjevu, sve komunikacije s podnositeljima zahtjeva i svi podnesci ili usmena očitovanja podnositelja zahtjeva ili njihovih zastupnika, ako nisu na jednom od službenih jezika Suda, moraju biti na jednom od službenih jezika ugovornih stranaka. Ukoliko se ugovorna stranka obavještava o zahtjevu, ili joj je se zahtjev dostavlja u skladu s ovim Poslovníkom, zahtjev i pripadajući dokumenti proslijedit će se toj državi na jeziku na kojem ih je podnositelj podnio tajništvu.

3. a) Sve komunikacije, te svi podnesci ili usmena očitovanja podnositelja zahtjeva ili njihovih zastupnika, koji se tiču rasprave, ili koji su podneseni nakon što je ugovorna stranka obaviještena o zahtjevu, moraju biti na jednom od službenih jezika Suda, osim ako predsjednik vijeća dopusti nastavak uporabe službenog jezika ugovorne stranke.

b) Ako je takvo dopuštenje dano, tajnik će, ako predsjednik vijeća smatra da je to u interesu pravilnog provođenja postupka, poduzeti sve što je potrebno za cjeloviti ili djelomični pismeni i usmeni prijevod na engleski ili francuski podnesaka odnosno usmenih očitovanja podnositelja zahtjeva.

(c) Iznimno, predsjednik vijeća može uvjetovati dozvolu time da podnositelj djelomično ili u cijelosti snosi troškove koji su time nastali.

(d) Ukoliko predsjednik vijeća ne odluči drugačije, odluka donesena na temelju gore navedenih odredbi ovog stavka ostaje na snazi u svim narednim fazama postupka, uključujući i zahtjev za upućivanje predmeta velikom vijeću te zahtjeve za tumačenje ili reviziju presude na temelju pravila 73., 79. odnosno 80.

4. a) Sve komunikacije, te sva usmena očitovanja ili podnesci ugovornih stranaka koje su stranke u predmetu moraju biti na jednom od službenih jezika Suda. Predsjednik vijeća može dopustiti ugovornoj stranci uporabu jednog od njenih službenih jezika za njena usmena očitovanja ili podneske.

b) Ako je takvo dopuštenje dano, stranka koja je postavila taj zahtjev odgovorna je za:

(i) dostavu prijevoda njezinog pismenog očitovanja na jedan od službenih jezika Suda u roku kojeg odredi predsjednik vijeća. Ukoliko ta stranka ne dostavi prijevod u tom roku, tajnik može na drugi način osigurati prijevod, a troškove će snositi stranka koja je postavila zahtjev;

(ii) podmirivanje troškova prevođenja svojih usmenih očitovanja ili podnesaka na engleski ili francuski. Tajnik je odgovoran za organizaciju prevođenja.

(c) *Predsjednik vijeća može naložiti ugovornoj stranci koja je stranka u postupku da, u određenom roku, dostavi prijevod ili sažetak, na engleski ili francuski svih ili nekih priloga uz pismeno očitovanje ili bilo kojeg drugog mjerodavnog dokumenta ili njegovog izvataka.*

(d) *Gore navedeni podstavci ovog stavka primjenjuju se i na miješanje treće stranke na temelju pravila 44. ovog Poslovnika, te na uporabu neslužbenog jezika od strane treće stranke.*

5. *Predsjednik vijeća može pozvati tuženu ugovornu stranku da osigura prijevod svojih pismenih podnesaka na službeni jezik te stranke kako bi podnositelju zahtjeva olakšala razumijevanje tih podnesaka.*

6. *Svjedoci, vještaci i druge osobe koje pristupe pred Sud mogu se koristiti svojim jezikom ako ne znaju dovoljno niti jedan od dva službena jezika. U tom slučaju tajnik poduzima sve što je potrebno za usmeno ili pismeno prevođenje.*

Pravilo 35.

(ZASTUPANJE UGOVORNIH STRANAKA)

Ugovorne stranke zastupaju zastupnici države (agents), koji mogu kao pomoćnike imati odvjetnike ili savjetnike.

Pravilo 36.

(ZASTUPANJE PODNOSITELJA ZAHTJEVA)

1. *Osobe, nevladine organizacije ili skupine pojedinaca mogu u početku sami dostaviti zahtjeve prema članku 34. Konvencije ili putem zastupnika.*

2. *Nakon obavijesti o zahtjevu koji se dostavlja tuženoj ugovornoj stranki prema pravilu 54. stavku 3. b), podnositelj zahtjeva treba biti zastupan u skladu sa stavkom 4. ovoga pravila, osim ako predsjednik vijeća odluči drukčije.*

3. *Podnositelj zahtjeva mora biti tako zastupan na svakoj raspravi koju vijeće odluči održati, osim ako predsjednik vijeća iznimno dopusti podnositelju zahtjeva da se sam zastupa u svom predmetu, time da mu, ako je to potrebno, pomaže odvjetnik ili drugi odobreni zastupnik.*

4. a) *Zastupnik koji djeluje u ime podnositelja zahtjeva na temelju stavaka 2. i 3. ovoga pravila mora biti odvjetnik ovlašten baviti se odvjetništvom u bilo kojoj ugovornoj stranki i koji ima prebivalište u jednoj od njih, ili bilo koja druga osoba koju odobri predsjednik vijeća.*

b) *U iznimnim okolnostima i u svakom stadiju postupka, predsjednik vijeća može, kad smatra da okolnosti ili postupanje odvjetnika ili druge osobe imenovane prema prethodnoj točki to zahtijevaju, odrediti da taj odvjetnik ili ta osoba više ne može zastupati ili pomagati podnositelju zahtjeva i da podnositelj zahtjeva treba tražiti drugog zastupnika.*

5. a) *Odvjetnik ili drugi odobreni zastupnik, ili osobno podnositelj zahtjeva ako traži dozvolu da sam zastupa svoj predmet, mora imati odgovarajuće znanje jednog od*

službenih jezika Suda čak i kad mu je dana dozvola prema sljedećoj točki.

b) Ako on ili ona ne znaju dovoljno jedan od službenih jezika Suda da bi se mogli izražavati na njima, predsjednik vijeća može dopustiti uporabu jednog od službenih jezika država stranaka, prema pravilu 34. stavku 3.

Pravilo 37.

(PRIOPĆENJA, OBAVIJESTI I POZIVI)

1. Smatra se da su priopćenja ili obavijesti upućene zastupnicima država (agents) ili odvjetnicima stranaka upućene strankama.

2. Ako u odnosu na bilo koje priopćenje, obavijest ili poziv upućen osobama osim zastupnika država (agents) ili odvjetnika stranaka, Sud smatra potrebnom pomoć vlade države na čijem području takva priopćenja, obavijesti ili pozivi trebaju proizvesti učinak, predsjednik Suda obratit će se izravno toj vladi kako bi dobio potrebnu pomoć.

Pravilo 38.

(PISMENI PODNESCI)

1. Pismena očitovanja ili drugi dokumenti ne mogu se podnijeti nakon isteka roka koji odredi predsjednik vijeća ili sudac izvjestitelj, ovisno o slučaju, u skladu s ovim Poslovníkom. Pismena očitovanja ili drugi dokumenti podneseni izvan tog roka ili suprotno bilo kojem naputku za postupanje donesenom prema pravilu 32. neće se uvrstiti u spis predmeta, osim ako predsjednik vijeća odluči drukčije.

2. U svrhu poštivanja roka iz stavka 1. ovoga pravila, datum podnošenja dokumenta je datum predaje preporučene pošiljke ili, ako nema takvog datuma, stvarni datum primitka u Tajništvu.

Pravilo 38. A

(ISPITIVANJE POSTUPOVNIH PITANJA)

Pitanja koja se tiču postupka, a za koja je potrebna odluka vijeća, razmatrat će se istodobno s ispitivanjem predmeta, osim ako predsjednik vijeća odluči drukčije.

Pravilo 39.

(PRIVREMENE MJERE)

1. Vijeće, ili, kad je to primjereno, njegov predsjednik može, na zahtjev stranke ili svake druge zainteresirane osobe, ili na vlastitu inicijativu, naznačiti strankama svaku privremenu mjeru za koju smatra da je treba donijeti u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka pred tim vijećem.

2. O tim mjerama obavješćuje se Odbor ministara.
3. Vijeće može tražiti informacije od stranaka o svakom pitanju koje je povezano s primjenom bilo koje privremene mjere koju je naznačilo.

Pravilo 40.

(HITNA OBAVIJEST O ZAHTJEVU)

U hitnom slučaju tajnik, uz ovlaštenje predsjednika vijeća, može, ne dirajući u poduzimanje bilo kojeg drugog postupnog koraka i na svaki dostupan način, obavijestiti zainteresiranu ugovornu stranku navedenu u zahtjevu o podnošenju zahtjeva i o sažetku njegova sadržaja.

Pravilo 41.

(PRVENSTVO PREDMETA)

Po zahtjevima se postupa prema redoslijedu kojim su postali pripravnici za ispitivanje. Međutim, vijeće ili njegov predsjednik može odlučiti dati prvenstvo nekom određenom zahtjevu.

Pravilo 42 (bivše 43)

(SPAJANJE I ZAJEDNIČKO ISPITIVANJE ZAHTJEVA)

1. Vijeće može, bilo na zahtjev stranaka ili na vlastitu inicijativu, narediti spajanje dva ili više zahtjeva.
2. Predsjednik vijeća može, nakon konzultacija sa strankama, narediti da se postupak povodom zahtjeva dodijeljenih istom vijeću provede istodobno, ne dirajući u odluke vijeća o spajanju zahtjeva.

Pravilo 43 (bivše 44)

(BRISANJE I PONOVRNO STAVLJANJE NA LISTU)

1. Sud može u svakom stadiju postupka odlučiti brisati zahtjev s liste svojih predmeta u skladu s člankom 37. Konvencije.
2. Kad ugovorna stranka koja je podnositelj zahtjeva obavijesti tajnika o svojoj namjeri da odustane od zahtjeva, vijeće može brisati zahtjev sa sudske liste prema članku 37. Konvencije, ako se druga ugovorna stranka ili zainteresirane stranke u tom predmetu slože s takvom obustavom.
3. Odluka o brisanju s liste zahtjeva koji je proglašen dopuštenim donosi se u obliku presude. Predsjednik vijeća dostavlja tu presudu, nakon što postane konačna, Odboru ministara kako bi se omogućilo da ovaj nadzire, u skladu s člankom 46. stavkom 2.

Konvencije, izvršenje svake obveze uz koju može biti vezano odustajanje od zahtjeva, prijateljsko rješenje ili drugo rješenje predmeta.

4. Kad je zahtjev brisan s liste, o troškovima odlučuje Sud. Ako su u odluci o brisanju zahtjeva koji nije proglašen dopuštenim dosuđeni troškovi, predsjednik vijeća dostavlja odluku Odboru ministara.

5. Sud može vratiti zahtjev na listu ako zaključi da iznimne okolnosti opravdavaju takav postupak.

Pravilo 44.

(MIJEŠANJE TREĆE STRANKE)

1. a) Kad je tuženoj ugovornoj stranci prema pravilu 54. stavku 2. b) dana obavijest o zahtjevu podnesenom prema članku 34. Konvencije, tajnik će istodobno proslijediti jedan primjerak zahtjeva svakoj drugoj ugovornoj stranci čiji je državljanin podnositelj zahtjeva u tom predmetu. Tajnik će na sličan način obavijestiti svaku takvu ugovornu stranku o odluci da se u tom predmetu održi usmena rasprava.

b) Kad neka ugovorna stranka želi ostvariti svoje pravo na podnošenje pismenih očitovanja ili sudjelovati na raspravi, na temelju članka 36. stavka 1. Konvencije, o tome će pismeno obavijestiti tajnika najkasnije dvanaest tjedana nakon prosljeđivanja ili obavijesti iz prethodne točke. Predsjednik vijeća može odrediti drugi rok zbog izvanrednih razloga.

2. a) Nakon što je tuženoj ugovornoj stranci dana obavijest o zahtjevu prema pravilu 51. stavku 1. ili pravilu 54. stavku 2. b), predsjednik vijeća može, u skladu s člankom 36. stavkom 2. Konvencije, u interesu pravilnog suđenja, pozvati ili dopustiti svakoj ugovornoj stranci koja nije stranka u postupku, ili svakoj zainteresiranoj osobi koja nije podnositelj zahtjeva, da podnese pismeno očitovanje ili da, u iznimnim slučajevima, sudjeluje na raspravi.

b) Zahtjevi za odobrenje u tu svrhu moraju sadržavati propisno obrazloženje i biti podneseni u pisanom obliku na jednom od službenih jezika, kako je to predviđeno u pravilu 34. stavku 4. u roku od dvanaest tjedana nakon što je tuženoj ugovornoj stranci dana obavijest o zahtjevu. Predsjednik vijeća može zbog izvanrednih razloga odrediti drugi rok.

3. a) U predmetima koje treba razmotriti veliko vijeće rokovi propisani u prethodnim stavcima počinju teći od obavijesti strankama o odluci vijeća prema pravilu 72. stavku 1. da se ustupi nadležnost velikom vijeću ili od odluke zbora velikog vijeća prema pravilu 73. stavku 2. o prihvaćanju zahtjeva stranke da se predmet uputi velikom vijeću.

b) Predsjednik vijeća može, na dovoljno obrazložen zahtjev, iznimno produljiti rokove propisane u ovom pravilu.

4. Na svaki poziv ili odobrenje navedeno u stavku 2. a) ovoga pravila primjenjuju se svi uvjeti, uključujući i rokove, koje odredi predsjednik vijeća. U slučaju nepridržavanja tih uvjeta, predsjednik može odlučiti da se očitovanja ne unesu u spis predmeta ili ograničiti sudjelovanje na raspravi u mjeri u kojoj to smatra primjerenim.

5. Pismene primjedbe podnesene prema ovom pravilu bit će izrađene na jednom od

službenih jezika kako je to predviđeno u pravilu 34. stavku 4. Tajnik će ih proslijediti strankama u predmetu, koje će imati pravo, uz primjenu svih uvjeta, uključujući i rokove koje odredi predsjednik vijeća, podnijeti pismeni odgovor na očitovanja ili, kad je to primjereno, odgovoriti na raspravi.

Pravilo 44A

(OBVEZA SURADNJE SA SUDOM)

Stranke su dužne u potpunosti surađivati u provođenju postupka, te posebice poduzimati mjere koje su u njejoj moći i koje Sud smatra neophodnima za pravilno vođenje postupka. Ova obveza odnosi se i na ugovorne stranke koje nisu stranke u postupku, ako je takva suradnja neophodna.

Pravilo 44B

(PROPUST ISPUNJENJA NALOGA SUDA)

Kada stranka propusti ispuniti nalog suda koji se odnosi na vođenje postupka, predsjednik vijeća može poduzeti sve mjere koje smatra potrebnima.

Pravilo 44C

(PROPUST UČINKOVITOG SUDJELOVANJA)

1. Kada stranka propusti iznijeti dokaze ili dostaviti podatke zatražene od Suda ili propusti objelodaniti na svoj prijedlog mjerodavne podatke, ili na drugi način propušta aktivno sudjelovati u postupku, Sud može iz takvog ponašanja izvuci zaključke koje smatra prikladnim.

2. Propust ili odbijanje ugovorne stranke da učinkovito sudjeluje u postupku neće samo po sebi biti razlog radi kojeg vijeće može obustaviti ispitivanje zahtjeva.

Pravilo 44D

(NEPRIKLADNI PODNESCI STRANAKA)

Predsjednik vijeća može isključiti zastupnika stranke koji u podnescima iznosi uvredljive, neozbiljne, neugodne, obmanjujuće ili razvučene navode, ili dati bilo koji drugi nalog kojeg smatra prikladnim, ne dovodeći time u pitanje članak 35. stavak 3. Konvencije.

Pravilo 44E
(PROPUST USTRAJANJA NA ZAHTJEVU)

Ako ugovorna stranka koja je podnositelj zahtjeva ili pojedinačni podnositelj zahtjeva ne ustraju u svom zahtjevu, vijeće može, u skladu s člankom 37. stavak 1. (a) Konvencije, i na temelju pravila 43. ovog Poslovnika, izbrisati zahtjev sa liste predmeta Suda.

Poglavlje II.

POKRETANJE POSTUPKA

Pravilo 45.
(POTPISI)

1. Svi zahtjevi prema članku 33. ili 34. Konvencije moraju se podnijeti u pismenom obliku i potpisati od strane podnositelja ili njegova zastupnika.

2. Ako zahtjev podnosi nevladina organizacija ili skupina pojedinaca, mora ga potpisati osoba ovlaštena za zastupanje takve organizacije ili skupine. Nadležno vijeće ili odbor odlučuje jesu li osobe koje su potpisale zahtjev ovlaštene za to.

3. Ako podnositelji zahtjeva imaju zastupnika u skladu s pravilom 36, ovaj mora priložiti punomoć ili ovlaštenje u pismenom obliku.

Pravilo 46.
(SADRŽAJ MEĐUDRŽAVNOG ZAHTJEVA)

Ugovorna stranka ili stranke koje namjeravaju podnijeti predmet Sudu na temelju članka 33. Konvencije dostavljaju Tajništvu zahtjev u kojem naznačuju:

- a) ime ugovorne stranke protiv koje se zahtjev podnosi;*
- b) iskaz o činjenicama;*
- c) iskaz o navodnoj povredi (navodnim povredama) Konvencije i mjerodavnim argumentima;*
- d) iskaz o ispunjenju uvjeta dopuštenosti (iscrpljenje domaćih pravnih sredstava i pravila o razdoblju od šest mjeseci) iz članka 35. stavka 1. Konvencije;*
- e) predmet zahtjeva i opću naznaku svih zahtjeva za pravednu naknadu podnesenih prema članku 41. Konvencije u ime navodno oštećene stranke ili stranaka; i*
- f) ime i adresu osobe ili osoba koje su imenovane kao zastupnici država (agents); te u priložiti dostavljaju*

g) kopije svih mjerodavnih dokumenata i osobito odluka, sudskih ili drugih, koje se odnose na predmet zahtjeva.

Pravilo 47.

(SADRŽAJ POJEDINAČNOG ZAHTJEVA)

1. Svaki se zahtjev prema članku 34. Konvencije podnosi na obrascu koji daje Tajništvo, osim ako predsjednik nadležnog odjela odluči drukčije. U njemu je potrebno navesti:

- a) ime, datum rođenja, državljanstvo, spol, zanimanje i adresu podnositelja zahtjeva ;*
- b) ime, zanimanje i adresu zastupnika, ako on postoji;*
- c) ime ugovorne stranke ili stranaka protiv kojih se podnosi zahtjev;*
- d) kratak iskaz o činjenicama;*
- e) kratak iskaz o navodnim povredama Konvencije i mjerodavnim argumentima;*
- f) kratak iskaz o tome je li podnositelj zahtjeva ispunio uvjete dopuštenosti (iscrpljenje domaćih pravnih sredstava i pravilo o razdoblju od šest mjeseci) u skladu s odredbama članka 35. stavka 1. Konvencije;*

g) predmet zahtjeva;

i u privitku dostaviti:

h) kopije svih mjerodavnih dokumenata, posebno odluka, sudskih ili drugih, koje se odnose na predmet zahtjeva.

2. Podnositelj zahtjeva mora nadalje:

a) dostaviti podatke, osobito dokumente i odluke koje se navode u stavku 1. h) ovoga pravila, kako bi bilo razvidno da su ispunjeni uvjeti dopuštenosti (iscrpljenje domaćih pravnih sredstava i pravilo o razdoblju od šest mjeseci) prema članku 35. stavku 1. Konvencije, i

b) naznačiti je li već podnio svoje prigovore u bilo kojem drugom postupku međunarodne istrage ili rješavanja.

3. Podnositelji zahtjeva koji ne žele da se njihov identitet otkrije moraju to navesti i dostaviti izjavu s obrazloženjem razloga za odstupanje od uobičajenog pravila o javnosti informacija u postupku pred Sudom. Predsjednik vijeća može odobriti anonimnost u iznimnim i propisno opravdanim slučajevima.

4. Ako uvjeti iz stavaka 1. i 2. ovoga pravila nisu ispunjeni, može se dogoditi da Sud ne razmatra zahtjev.

5. Datumom podnošenja zahtjeva smatra se u pravilu datum prvog obraćanja Sudu u kojemu je podnositelj zahtjeva, makar i sažeto, izložio predmet zahtjeva. Sud može, međutim, iz opravdanih razloga odlučiti da se kao datum podnošenja zahtjeva smatra neki drugi datum.

6. Podnositelji zahtjeva moraju obavještavati Sud o svakoj promjeni adrese i o svim okolnostima koje su mjerodavne za zahtjev.

Poglavlje III.

SUCI IZVJESTITELJI

Pravilo 48.

(MEĐUDRŽAVNI ZAHTJEVI)

1. Kad je zahtjev podnesen prema članku 33. Konvencije, predsjednik odjela kojemu je predmet dodijeljen u rad odredit će jednoga ili više sudaca izvjestitelja, koji će podnijeti izvješće o dopuštenosti kad budu primljena pismena očitovanja zainteresiranih ugovornih stranaka.

2. Sudac ili suci izvjestitelji podnose izvješća, nacрте i druge dokumente koji mogu pomoći vijeću i njegovom predsjedniku u izvršavanju njihovih funkcija.

Pravilo 49.

(POJEDINAČNI ZAHTJEVI)

1. Kad su materijali koje je podnio podnositelj zahtjeva sami po sebi dovoljni da se pokaže kako je zahtjev nedopušten ili kako ga treba brisati s liste, zahtjev će biti razmotren od strane odbore, osim ako postoji kakav poseban razlog da se postupi suprotno.

2. Kada je zahtjev podnesen prema članku 34. Konvencije, i kada izgleda opravdanim njegovo ispitivanje od strane vijeća, predsjednik odjela kojemu je predmet dodijeljen u rad određuje suca izvjestitelja, koji će ispitati zahtjev.

3. Tijekom ispitivanja zahtjeva suci izvjestitelji:

- a) mogu zatražiti od stranaka da u određenom roku dostave sve činjenične informacije, dokumente ili druge materijale koje smatraju mjerodavnima;*
- b) odlučuju treba li zahtjev razmotriti u odboru ili u vijeću, podložno odluci predsjednika odjela koji može naložiti da se predmet razmatra u vijeću.*
- c) podnose izvješća, nacрте i druge dokumente koji mogu pomoći odboru, vijeću ili njegovom predsjedniku u izvršavanju njihovih funkcija.*

Pravilo 50.

(POSTUPAK PRED VELIKIM VIJEĆEM)

Kad je predmet podnesen velikom vijeću, bilo prema članku 30. ili članku 43. Konvencije, predsjednik velikog vijeća određuje za suca ili suce izvjestitelje jednoga ili, u slučaju međudržavnog zahtjeva, jednoga ili više svojih članova.

Poglavlje IV.

Postupak o dopuštenosti

MEĐUDRŽAVNI ZAHTJEVI

Pravilo 51.

(DODJELA ZAHTJEVA I KASNIJI POSTUPAK)

1. Kad je zahtjev podnesen prema članku 33. Konvencije, predsjednik Suda odmah obavještava o zahtjevu tuženu ugovornu stranku i dodjeljuje zahtjev u rad jednom od odjela.

2. U skladu s pravilom 26. stavkom 1. a) suci koji su izabrani u ime podnositelja zahtjeva i tuženih ugovornih stranaka po službenoj su dužnosti članovi vijeća koje je osnovano radi razmatranja toga predmeta. Ako je zahtjev podnijelo nekoliko ugovornih stranaka ili ako se prema pravilu 42. zajednički razmatraju zahtjevi istoga sadržaja, koje je podnijelo nekoliko ugovornih stranaka, primjenjuje se pravilo 30.

3. Prigodom dodjele određenog predmeta u rad odjelu, predsjednik odjela osniva vijeće u skladu s pravilom 26. stavkom 1, te poziva tuženu ugovornu stranku da u pismenom obliku podnese svoje očitovanje o dopuštenosti zahtjeva. Tako dobiveno očitovanje tajnik dostavlja ugovornoj stranki koja je podnijela zahtjev, a koja može podnijeti svoj pismeni odgovor na očitovanje.

4. Prije negoli se donese odluka o dopuštenosti zahtjeva, vijeće ili njegov predsjednik mogu odlučiti pozvati stranke da podnesu dopunska očitovanja u pismenom obliku.

5. Rasprava o dopuštenosti zahtjeva održat će se ako jedna ili više zainteresiranih ugovornih stranaka to zahtijeva ili ako tako odluči vijeće na vlastitu inicijativu.

6. Prije utvrđivanja pismenog i, kad je to primjereno, usmenog postupka, predsjednik vijeća će se konzultirati sa strankama.

POJEDINAČNI ZAHTJEVI

Pravilo 52.

(DODJELA ZAHTJEVA ODJELIMA)

1. Predsjednik Suda dodjeljuje svaki zahtjev podnesen prema članku 34. Konvencije u rad nekom od odjela, te pri tome nastoji osigurati pravednu raspodjelu predmeta po odjelima.

2. Predsjednik dotičnog odjela osniva vijeće od sedam sudaca predviđeno člankom 27. stavkom 1. Konvencije, u skladu s Pravilom 26. stavkom 1.

3. Do osnivanja vijeća u skladu sa stavkom 2. ovoga pravila, predsjednik odjela vrši sve ovlasti koje ovaj Poslovnik daje predsjedniku vijeća.

Pravilo 53.

(POSTUPAK PRED ODBOROM)

1. Sudac izabran u ime tužene ugovorne stranke, ako nije član odbora, može biti pozvan da bude nazočan vijećanju odbora.

2. U skladu s člankom 28. Konvencije, odbor može jednoglasnom odlukom proglasiti zahtjev nedopuštenim ili ga brisati sa sudske liste predmeta, kad se takva odluka može donijeti bez daljnjeg razmatranja. Ta je odluka konačna. Podnositelj zahtjeva će dopisom biti obaviješten o odluci odbora.

3. Ako se ne donese nikakva odluka na temelju stavka 2. ovoga pravila, zahtjev se prosljeđuje vijeću osnovanom prema pravilu 52. stavku 2. da razmotri taj predmet.

Pravilo 54.

(POSTUPAK PRED VIJEĆEM)

1. Vijeće može odmah proglasiti zahtjev nedopuštenim ili ga brisati sa sudske liste predmeta.

2. Ako tako ne odluči, vijeće ili njegov predsjednik može odlučiti:

a) zatražiti od stranaka da dostave sve činjenične podatke, dokumente ili druge materijale koje vijeće ili njegov predsjednik smatra mjerodavnima;

b) obavijestiti tuženu ugovornu stranku o zahtjevu i pozvati je da se pismeno očituje o zahtjevu te, nakon primitka takvog očitovanja, pozvati podnositelja zahtjeva da podnese pismeni odgovor;

c) pozvati stranke da podnesu dopunska očitovanja u pismenom obliku.

3. Prije negoli donese odluku o dopuštenosti zahtjeva, vijeće može, bilo na zahtjev stranke ili na vlastitu inicijativu, odlučiti održati raspravu ako to smatra potrebnim za obavljanje svojih funkcija prema Konvenciji. U tom slučaju, osim ako bi vijeće iznimno odlučilo drukčije, pozivaju se i stranke da se očituju o pitanjima vezanim uz bit zahtjeva.

Pravilo 54. A

(ZAJEDNIČKO ISPITIVANJE DOPUŠTENOSTI I OSNOVANOSTI)

1. Prigodom donošenja odluke da se o zahtjevu obavijesti tužena ugovorna stranka prema pravilu 54. stavku 2. b), vijeće može odlučiti da će istodobno ispitati dopuštenost i osnovanost u skladu s člankom 29. stavkom 3. Konvencije. U tom slučaju stranke se pozivaju da se ujedno očituju glede pravedne naknade, te da daju prijedloge za prijateljsko rješenje. Uvjeti propisani pravilima 60. i 62. sukladno se primjenjuju.

2. Ako se ne postigne prijateljsko ili neko drugo rješenje, a vijeće se uvjeri, u svjetlu

argumenata stranaka, da je zahtjev dopušten i pripravan za odlučivanje o osnovanosti, ono će odmah donijeti presudu koja uključuje odluku vijeća o dopuštenosti.

3. Kad vijeće to bude smatralo primjerenim, ono može, nakon što o tome obavijesti stranke, odmah pristupiti donošenju presude koja sadrži odluku o dopuštenosti, a da prethodno nije primijenilo postupak iz stavka 1. ovoga pravila.

MEĐUDRŽAVNI I POJEDINAČNI ZAHTEVI

Pravilo 55.

(PRIGOVORI O NEDOPUŠTENOSTI)

Tužena ugovorna stranka mora svaki prigovor o nedopuštenosti, utoliko koliko joj to dopuštaju narav prigovora i okolnosti, podnijeti u svojim pismenim ili usmenim očitovanjima o dopuštenosti zahtjeva, podnesenima kako je to propisano u pravilu 51. ili 54, ovisno o slučaju.

Pravilo 56.

(ODLUKA VIJEĆA)

1. U odluci vijeća navodi se je li donesena jednoglasno ili većinom glasova, a uz nju ili nakon nje daje se obrazloženje.

2. Odluku vijeća podноситelju zahtjeva priopćuje tajnik. Ona se priopćuje i zainteresiranoj ugovornoj stranki ili strankama, kao i svakoj trećoj stranki, kad su one o zahtjevu prethodno bile obaviještene u skladu s ovim Poslovníkom.

Pravilo 57.

(JEZIK ODLUKE)

1. Sve se odluke vijeća donose na engleskom ili francuskom, osim ako Sud odluči da se neka odluka donese na oba službena jezika.

2. Objava takvih odluka u službenoj zbirci Suda, kako je to propisano u pravilu 78, vrši se na oba službena jezika Suda.

Poglavlje V.

POSTUPAK NAKON PRIHVATANJA ZAHTEVA

Pravilo 58.
(MEĐUDRŽAVNI ZAHTJEVI)

1. Nakon što je vijeće odlučilo prihvatiti zahtjev podnesen prema članku 33. Konvencije, predsjednik vijeća, nakon konzultacija sa zainteresiranim ugovornim strankama, određuje rokove za podnošenje pismenih očitovanja o osnovanosti zahtjeva i za predlaganje svih daljnjih dokaza. Predsjednik, međutim, može, uz suglasnost zainteresiranih ugovornih stranaka, odrediti da se neće provesti pismeni postupak.

2. Rasprava o osnovanosti zahtjeva održava se ako to zatraži jedna ili više zainteresiranih ugovornih stranaka ili ako vijeće tako odluči na vlastitu inicijativu. Predsjednik vijeća određuje usmeni postupak.

Pravilo 59.
(POJEDINAČNI ZAHTJEVI)

1. Nakon što je zahtjev, podnesen prema članku 34. Konvencije, proglašen dopuštenim, vijeće ili njegov predsjednik može pozvati stranke da podnesu daljnje dokaze i pismena očitovanja.

2. Ako nije drukčije odlučeno, strankama će se odrediti isti rok za podnošenje njihovih očitovanja.

3. Vijeće može, na zahtjev stranke ili na vlastitu inicijativu, odlučiti održati raspravu o osnovanosti ako to smatra potrebnim za obavljanje svojih funkcija prema Konvenciji.

4. Predsjednik vijeća, kad je to primjereno, određuje pismeni i usmeni postupak.

Pravilo 60.
(ZAHTJEVI ZA PRAVEDNU NAKNADU)

1. Podnositelj koji želi, u slučaju da Sud utvrdi povredu njegovih prava zaštićenih Konvencijom, ostvariti naknadu štete na temelju članka 41. Konvencije mora iznijeti određeni zahtjev o tome.

2. Podnositelj mora u roku koji mu je određen za dostavu očitovanja o osnovanosti, osim ako predsjednik vijeća ne odluči drugačije, specificirati sve zahtjeve i sve dokumente kojima ih potkrepljuje.

3. Ako podnositelj propusti udovoljiti zahtjevima iz prethodnih stavaka, vijeće može u cijelosti ili djelomično odbiti njegove zahtjeve.

4. Podnositeljevi zahtjevi proslijedit će se tuženoj državi na komentar.

Pravilo 61. briše se.

Pravilo 62.

(PRIJATELJSKO RJEŠENJE)

1. Nakon što je zahtjev proglašen dopuštenim, tajnik, djelujući prema uputama vijeća ili njegovog predsjednika, stupa u vezu sa strankama radi postizanja prijateljskog rješenja u toj stvari u skladu s člankom 38. stavkom 1. b) Konvencije. Vijeće poduzima sve korake koji se čine primjerenim kako bi olakšalo postizanje takvoga rješenja.

2. U skladu s člankom 38. stavkom 2. Konvencije, pregovori o prijateljskom rješenju bit će tajni i neće biti na štetu argumenata stranaka u postupku u sporu. U postupku u sporu ne može se pozivati ili oslanjati ni na kakvo pismeno ili usmeno priopćenje niti na ikakvu ponudu ili ustupak učinjen u okviru pokušaja postizanja prijateljskog rješenja.

3. Ako tajnik obavijesti vijeće da su stranke prihvatile prijateljsko rješenje, ono će, nakon što se uvjeri da je rješenje postignuto na temelju poštivanja ljudskih prava priznatih Konvencijom i dodatnim protokolima, izbrisati predmet sa sudske liste u skladu s pravilom 44. stavkom 3.

4. Stavci 2. i 3. primjenjuju se mutatis mutandis na postupak prema pravilu 54 A.

Poglavlje VI.

RASPRAVA

Pravilo 63.

(JAVNOST RASPRAVE)

1. Rasprava će biti javna, osim ako vijeće, u skladu sa stavkom 2. ovoga pravila, u iznimnim okolnostima odluči drukčije, bilo na vlastitu inicijativu, bilo na zahtjev stranke ili neke druge zainteresirane osobe.

2. Mediji i javnost mogu biti isključeni sa cijele ili sa dijela rasprave u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kad to zahtijevaju interesi malodobnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u mjeri koja je nužno potrebna, po mišljenju vijeća, u posebnim okolnostima kad bi javnost bila na štetu interesa pravde.

3. Svaki zahtjev da se rasprava održi bez javnosti postavljen prema stavku 1. ovoga pravila mora biti obrazložen i pobliže naznačen odnosi li se na cijelu ili samo na dio rasprave.

Pravilo 64.

(VOĐENJE RASPRAVE)

1. Predsjednik vijeća organizira i rukovodi raspravom i određuje red prema kojem će se onima koji stupe pred vijeće dati riječ.

2. Svaki sudac može svakoj osobi koja stupi pred Sud postavljati pitanja.

*Pravilo 65.
(IZOSTANAK)*

Kad stranka ili neka druga osoba koja treba pristupiti to propusti ili odbije učiniti, vijeće može ipak nastaviti s raspravom, ako smatra da je takav tijek sukladan s pravilnim suđenjem.

Pravila od 66. do 69. brišu se.

*Pravilo 70.
(ZAPISNIK RASPRAVE)*

1. Ako predsjednik vijeća tako odredi, tajnik je odgovoran za izradu zapisnika rasprave. Svaki takav zapisnik sadrži:

- a) sastav vijeća;
- b) popis osoba koje su pristupile pred vijeće;
- c) tekstove očitovanja, postavljenih pitanja i danih odgovora;
- d) tekstove svih odluka koje su donesene tijekom rasprave.

2. Ako je cijeli ili dio zapisnika na nekom neslužbenom jeziku, tajnik će se pobrinuti za njegovo prevođenje na jedan od službenih jezika.

3. Zastupnici stranaka dobit će kopiju zapisnika kako bi mogli, uz nadzor tajnika ili predsjednika vijeća, učiniti ispravke, ali takve ispravke koji ne smiju ni na koji način utjecati na smisao i značenje onoga što je rečeno. Tajnik će, u skladu s uputama predsjednika vijeća, odrediti rokove u tu svrhu.

4. Nakon što bude tako ispravljen, zapisnik potpisuju predsjednik vijeća i tajnik, čime je njegov sadržaj ovjeren.

Poglavlje VII.

POSTUPAK PRED VELIKIM VIJEĆEM

*Pravilo 71.
(PRIMJENJIVOST POSTUPOVNIH ODREDBA)*

1. Sve odredbe koje uređuju postupak pred vijećima primjenjuju se, *mutatis mutandis*, na postupak pred velikim vijećem.

2. Ovlasti dodijeljene vijeću na temelju pravila 54. stavka 3. te pravila 59. stavka 3. u odnosu na održavanje rasprave može u postupku pred velikim vijećem također imati predsjednik velikog vijeća.

Pravilo 72.

(USTUPANJE NADLEŽNOSTI OD STRANE VIJEĆA VELIKOM VIJEĆU)

1. U skladu s člankom 30. Konvencije, kad se u predmetu pred vijećem pojavi neko važno pitanje koje utječe na tumačenje Konvencije ili dodatnih protokola, ili ako rješenje nekog pitanja pred vijećem može dovesti do rezultata koji je nespojiv s prije donesenom presudom Suda, vijeće može, u bilo kojem času prije donošenja presude, ustupiti nadležnost velikom vijeću, osim ako jedna od stranaka spora prigovori u skladu sa stavkom 2. ovoga pravila. Odluka o ustupanju ne treba biti obrazložena.

2. Tajnik obavještava stranke o namjeri vijeća da ustupi nadležnost. Stranke mogu u roku od mjesec dana od dana te obavijesti podnijeti tajniku propisno obrazloženi prigovor. Prigovor koji ne ispunjava te uvjete vijeće će smatrati nevažecim.

Pravilo 73.

(ZAHTEJEV STRANKE DA SE PREDMET UPUTI VELIKOM VIJEĆU)

1. U skladu s člankom 43. Konvencije, svaka stranka u predmetu može iznimno, u roku od tri mjeseca od dana izricanja presude vijeća, dostaviti u pismenom obliku Tajništvu zahtjev da se predmet uputi velikom vijeću. Stranka će u svom zahtjevu pobliže odrediti važno pitanje koje utječe na tumačenje ili primjenu Konvencije ili dodatnih protokola, ili ozbiljno otvoreno pitanje općeg značaja, koji po njenom mišljenju zasluđu da ga razmotri veliko vijeće.

2. Zbor sastavljen od pet sudaca velikog vijeća, osnovan u skladu s pravilom 24. stavkom 5, ispitat će zahtjev samo na temelju postojećeg spisa predmeta. On će prihvatiti zahtjev samo ako smatra da taj predmet zaista izaziva takvo pitanje ili problem. Odluka o odbijanju zahtjeva ne treba biti obrazložena.

3. Ako zbor prihvati zahtjev, veliko vijeće odlučuje u predmetu presudom.

Poglavlje VIII.

PRESUDA

Pravilo 74.

(SADRŽAJ PRESUDE)

1. Presuda predviđena u člancima 42. i 44. Konvencije sadrži:
- a) imena predsjednika i ostalih sudaca koji čine dotično vijeće te ime tajnika ili zamjenika tajnika;
 - b) datume kad je usvojena i izrečena;
 - c) naznaku stranaka;
 - d) imena zastupnika država (agents), odvjetnika ili savjetnika stranaka;
 - e) opis provedenog postupka;
 - f) činjenično stanje;
 - g) sažetak podnesaka stranaka;
 - h) pravnu osnovu;
 - i) izreku;
 - j) odluku, ako postoji, o troškovima;
 - k) broj sudaca koji čine većinu;
 - l) kad je to primjereno, izjavu o tome koji je tekst vjerodostojan.
2. Svaki sudac koji je sudjelovao u razmatranju predmeta ima pravo dodati presudi svoje izdvojeno mišljenje, sukladno ili suprotno presudi, ili samo izjavu o neslaganju.

Pravilo 75.

(ODLUKA O PRAVEDNOJ NAKNADI)

1. Kad vijeće utvrdi da je došlo do povrede Konvencije ili dodatnih protokola, ono u istoj presudi donosi odluku o primjeni članka 41. Konvencije ako je određeni zahtjev podnesen u skladu s pravilom 60., i ako je to pitanje spremno za odluku; ako pitanje nije spremno za odluku, vijeće će ga u cijelosti ili djelomično odgoditi i odrediti daljnji postupak.

2. Radi donošenja odluke o primjeni članka 41. Konvencije, vijeće će, koliko je god to moguće, biti sastavljeno od istih sudaca koji su odlučivali o biti predmeta. Kad nije moguće sastaviti izvorno vijeće, predsjednik Suda popunit će ili sastaviti vijeće ždrijebom.

3. Pri dosuđivanju pravedne naknade na temelju članka 41. Konvencije vijeće može odrediti plaćanje kamate na dosuđeni iznos, ako se u određenom roku ne izvrši namirenje.

4. Ako Sud bude obaviješten da je postignut sporazum između oštećenika i odgovorne ugovorne stranke, on će provjeriti pravičnost sporazuma i, kad utvrdi da je sporazum pravičan, izbrisati predmet s liste u skladu s pravilom 44. stavkom 3.

Pravilo 76.

(JEZIK PRESUDE)

1. Sve se presude donose na engleskom ili francuskom, osim ako Sud odluči da neku presudu donese na oba službena jezika.

2. Presude se objavljuju u službenoj zbirci Suda, u skladu s pravilom 78, na oba službena jezika.

Pravilo 77.

(POTPISIVANJE, IZRICANJE I OBAVIJEST O PRESUDI)

1. Presudu potpisuju predsjednik vijeća i tajnik.

2. Presudu može na javnoj sjednici pročitati predsjednik vijeća ili neki drugi sudac kojeg on odredi. Zastupnici država (agents) i zastupnici stranaka bit će na vrijeme upoznati s datumom sjednice. U suprotnom, obavijest predviđena u stavku 3. ovoga pravila predstavlja izricanje presude.

3. Presuda se dostavlja Odboru ministara. Tajnik šalje ovjerovljene kopije strankama, glavnom tajniku Vijeća Europe, svakoj trećoj stranki i svakoj drugoj osobi koje se to izravno tiče. Izvorni primjerak, propisno potpisan i sa žigom, pohranjuje se u arhiv Suda.

Pravilo 78.

(OBJAVA PRESUDA I DRUGIH DOKUMENATA)

U skladu s člankom 44. stavkom 3. Konvencije, konačne se presude Suda objavljuju u prikladnom obliku za što je odgovoran tajnik. Tajnik je uz to odgovoran za objavu službene zbirke izabranih presuda i odluka te svakog dokumenta za koji predsjednik Suda smatra da bi ga bilo korisno objaviti.

Pravilo 79.

(ZAHTJEV ZA TUMAČENJEM PRESUDE)

1. Svaka stranka može tražiti tumačenje presude u roku od godinu dana od izricanja presude.

2. Zahtjev se dostavlja Tajništvu. U zahtjevu se točno navodi dio ili dijelovi izreke presude čije se tumačenje traži.

3. Izvorno vijeće može na vlastitu inicijativu odlučiti odbiti zahtjev ako nema razloga koji opravdava njegovo razmatranje. Kad nije moguće sastaviti izvorno vijeće, predsjednik Suda popunit će ili sastaviti vijeće ždrijebom.

4. Ako vijeće ne odbije zahtjev, tajnik ga priopćuje drugoj stranki ili strankama te ih poziva da podnesu pismena očitovanja u roku koji odredi predsjednik vijeća. Predsjednik vijeća također određuje datum rasprave ako vijeće odluči da se ona održi. Vijeće odlučuje presudom.

Pravilo 80.

(ZAHTJEV ZA REVIZIJOM PRESUDE)

1. U slučaju da se otkrije neka činjenica koja je po svojoj naravi mogla odlučno utjecati na ishod spora i koja, kad je presuda bila donesena, nije bila poznata Sudu i nije razumno mogla biti poznata stranki, ta stranka može, u roku od šest mjeseci nakon što je stekla saznanje o toj činjenici, zatražiti od Suda reviziju te presude.

2. U zahtjevu treba navesti presudu čija se revizija traži, kao i potrebne podatke da se pokaže kako su ispunjeni uvjeti predviđeni u stavku 1. ovoga pravila. U prilogu zahtjeva dostavlja se kopija svih podupirućih dokumenata. Zahtjev i podupiruća dokumenta dostavljaju se Tajništvu.

3. Izvorno vijeće može na vlastitu inicijativu odlučiti odbiti zahtjev ako nema razloga koji bi opravdao njegovo razmatranje. Kad nije moguće sastaviti izvorno vijeće, predsjednik Suda popunit će ili sastaviti vijeće ždrijebom.

4. Ako vijeće ne odbije zahtjev, tajnik ga priopćuje drugoj stranki ili strankama te ih poziva da podnesu pismena očitovanja u roku koji odredi predsjednik vijeća. Predsjednik vijeća također određuje datum rasprave ako vijeće odluči da se ona održi. Vijeće odlučuje presudom.

Pravilo 81.

(ISPRAVAK POGREŠAKA U ODLUKAMA I PRESUDAMA)

Ne dirajući odredbe o reviziji presuda i o vraćanju zahtjeva na listu, Sud može, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev stranke podnesen u roku od mjesec dana od izricanja odluke ili presude, ispraviti pogreške u pisanju i računanju i očite omaške.

Poglavlje IX.

Savjetodavna mišljenja

Pravilo 82.

U postupku radi davanja savjetodavnog mišljenja, uz odredbe članaka 47., 48., i 49. Konvencije, Sud primjenjuje slijedeće odredbe. Sud također primjenjuje ostale odredbe iz ovog Poslovnika u onoj mjeri u kojoj smatra da je to prikladno.

Pravilo 83.

Zahtjev za savjetodavnim mišljenjem podnosi se tajniku. U njemu treba potpuno i točno navesti pitanje o kojem se traži mišljenje Suda, kao i

a) datum kada je Odbor ministara usvojio odluku iz članka 47. stavaka 3. Konvencije;

b) imena i adrese osobe ili osoba imenovanih od strane Odbora ministara radi davanja Sudu objašnjenja koja bi on mogao tražiti.

Uz zahtjev je potrebno priložiti sve dokumente za koje je vjerojatno da mogu razjasniti to pitanje.

Pravilo 84.

1. Nakon primitka zahtjeva, tajnik će proslijediti kopiju i priložene dokumente svim članovima Suda.

2. Tajnik će obavijestiti ugovorne stranke da mogu podnijeti pismena očitovanja na zahtjev.

Pravilo 85.

1. Predsjednik Suda odredit će rok za podnošenje pismenih očitovanja ili drugih dokumenata.

2. Pismena očitovanja ili drugi dokumenti podnose se tajniku, koji će njihove kopije proslijediti svim članovima Suda, Odboru ministara te svim ugovornim strankama.

Pravilo 86.

Nakon okončanja pismenog postupka, predsjednik Suda odlučit će da li će svim ugovornim strankama koje su podnijele pismena očitovanja biti omogućeno da ih iznesu i na usmenoj raspravi koja će se održati u tu svrhu.

Pravilo 87.

Zahtjev za savjetodavnim mišljenjem razmatra veliko vijeće.

Ukoliko veliko vijeće smatra da zahtjev nije u sklopu njegove nadležnosti, kako je

to definirano člankom 47. Konvencije, donijet će o tome obrazloženu odluku.

Pravilo 88.

Obrazložene odluke o savjetodavnim mišljenjima donose se većinom glasova velikog vijeća. Broj sudaca koji čine većinu mora biti naveden.

Svaki sudac može, ukoliko on ili ona to žele, priložiti obrazloženoj odluci ili savjetodavnom mišljenju suda bilo izdvojeno mišljenje, suglasno ili protivno obrazloženoj odluci ili savjetodavnom mišljenju, ili samo izjavu o neslaganju.

Pravilo 89.

Predsjednik velikog vijeća, ili drugi sudac zadužen od predsjednika, mogu na javnom ročištu, o čijem održavanju je prethodno obaviješten Odbor ministara i sve ugovorne stranke, pročitati obrazloženu odluku ili savjetodavno mišljenje na jednom od dva službena jezika Suda. U suprotnom obavijest predviđena pravilom 90. predstavljat će dostavu mišljenja ili obrazložene odluke.

Pravilo 90.

Predsjednik velikog vijeća i tajnik potpisuju savjetodavno mišljenje ili obrazloženu odluku. Original, propisno potpisan i zapečaćen pohranjuje se u arhivu Suda. Tajnik će poslati ovjerene kopije Odboru ministara, ugovornim strankama i Glavnom tajniku Vijeća Europe.

Poglavlje X.

PRAVNA POMOĆ

Pravilo 91.

1. Predsjednik vijeća može, bilo na molbu podnositelja zahtjeva koji je podnio zahtjev prema članku 34. Konvencije ili na vlastitu inicijativu, odobriti besplatnu pravnu pomoć podnositelju zahtjeva za zastupanje pred Sudom od trenutka zaprimanja pismenih očitovanja tužene ugovorne stranke o dopuštenosti tog zahtjeva u skladu s pravilom 54. stavkom 2. b), ili kad istekne rok za njihovo podnošenje.

2. Pridržavajući se pravila 96, kad je podnositelju zahtjeva odobrena pravna pomoć za zastupanje u predmetu pred vijećem, to odobrenje vrijedi i za zastupanje u predmetu pred velikim vijećem.

Pravilo 92.

Pravna pomoć odobrava se samo ako predsjednik vijeća ustanovi

- a) da je to nužno za pravilno odvijanje postupka u tom predmetu pred vijećem;*
- b) da podnositelj zahtjeva nema dovoljno financijskih sredstava za snošenje svih ili dijela nastalih troškova.*

Pravilo 93.

1. Radi utvrđivanja imaju li podnositelji zahtjeva dovoljno financijskih sredstava za snošenje svih ili dijela nastalih troškova, od njih će se tražiti da ispune obrazac izjave, u kojoj će navesti svoj prihod, imovinu i financijske obveze prema uzdržavanim osobama, ili svaku drugu financijsku obvezu. Ta izjava treba biti ovjerovljena od nadležnih domaćih vlasti.

2. Od ugovorne stranke koje se to tiče traži se da podnese pismeno očitovanje.

3. Nakon što zaprimi podatke iz stavaka 1. i 2. ovoga pravila, predsjednik vijeća odlučuje hoće li odobriti pravnu pomoć. Tajnik o tome obavještava stranke.

Pravilo 94.

1. Nagrade se isplaćuju odvjetnicima ili drugim osobama imenovanim u skladu s pravilom 36. stavkom 4. Nagrade se mogu, ovisno o slučaju, isplatiti za usluge više takvih zastupnika.

2. Pravna se pomoć može odobriti kako bi pokrila ne samo nagradu zastupnika, nego i putne troškove i dnevnice te druge potrebne troškove koje je imao podnositelj zahtjeva ili imenovani zastupnik.

Pravilo 95.

U odluci kojom se odobrava pravna pomoć tajnik određuje:

- a) iznos nagrada koje treba platiti u skladu s važećim tarifama pravne pomoći;*
- b) iznos troškova koje treba platiti.*

Pravilo 96.

Predsjednik vijeća može u svako doba, ako je uvjeren da više nisu ispunjeni uvjeti navedeni u pravilu 92, opozvati ili izmijeniti odluku o odobrenju pravne pomoći.

Dio III.

PRIJELAZNA PRAVILA

Pravilo 97.

Pravilo 97. se briše.

Pravilo 98.

Pravilo 98. se briše.

Pravilo 99.

(ODNOSI IZMEĐU SUDA I KOMISIJE)

1. U predmetima koji su podneseni Sudu prema članku 5. stavcima 4. i 5. Protokola br. 11 uz Konvenciju, Sud može pozvati Komisiju da odredi jednog ili više svojih članova da sudjeluju u razmatranju predmeta pred Sudom.

2. U predmetima navedenim u stavku 1. ovoga pravila, Sud će razmotriti izvješće Komisije usvojeno na temelju prijašnjeg članka 31. Konvencije.

3. Osim ako predsjednik vijeća odluči drukčije, tajnik će rečeno izvješće učiniti dostupnim javnosti što je prije moguće nakon što je predmet podnesen Sudu.

4. Ostali dokumenti koje sadrži spis predmeta Komisije u predmetima podnesenim Sudu prema članku 5. stavcima 2. do 5. Protokola br. 11, uključujući sve podneske i očitovanja, ostaju tajni, osim ako predsjednik vijeća odluči drukčije.

5. U predmetima u kojima je Komisija prikupila dokaze ali nije mogla usvojiti izvješće u skladu s prijašnjim člankom 31. Konvencije, Sud razmatra zapisnike, dokumentaciju i mišljenje izaslanstava Komisije koje proizlazi iz takvih istraga.

Pravilo 100.

(POSTUPAK PRED VIJEĆEM I VELIKIM VIJEĆEM)

1. U predmetima upućenima Sudu prema članku 5. stavku 4. Protokola br. 11 uz Konvenciju, zbor velikog vijeća osnovan u skladu s pravilom 24. stavkom 5. odlučuje,

samo na temelju postojećeg spisa predmeta, hoće li o predmetu odlučivati vijeće ili veliko vijeće.

2. Ako o predmetu odlučuje vijeće, presuda vijeća je konačna, u skladu s člankom 5. stavkom 4. Protokola br. 11, a Pravilo 73. ovoga Poslovnika se ne primjenjuje.

3. Predmete upućene Sudu prema članku 5. stavku 5. Protokola br. 11 predsjednik Suda dostavlja velikom vijeću.

4. Za svaki predmet upućen velikom vijeću prema članku 5. stavku 5. Protokola br. 11, veliko vijeće popunjava se sucima koji se određuju rotacijom unutar jedne od skupina navedenih u pravilu 24. stavku 3., a predmeti se skupinama dodjeljuju naizmjenice.

Pravilo 101.

(ODOBRENJE PRAVNE POMOĆI)

Pridržavajući se pravila 96, u predmetima podnesenima Sudu prema članku 5. stavcima 2. do 5. Protokola 11 uz Konvenciju, odobrenje pravne pomoći dano podnositelju zahtjeva u postupku pred Komisijom ili prijašnjim Sudom ostaje na snazi u svrhu njegovog zastupanja pred Sudom.

Pravilo 102.

(ZAHTJEV ZA REVIZIJOM PRESUDE)

1. Kad stranka traži tumačenje ili reviziju presude koju je donio prijašnji Sud, predsjednik Suda taj zahtjev dodjeljuje jednom od odjela u skladu s uvjetima iznesenim u pravilu 51. ili 52, ovisno o slučaju.

2. Predsjednik dotičnog odjela sastavlja novo vijeće za razmatranje zahtjeva, unatoč pravilu 79. stavku 3. i pravilu 80. stavku 3.

3. Po službenoj dužnosti, članovi vijeća koje se osniva su:

a) predsjednik odjela

i, bez obzira na to jesu li članovi dotičnog odjela;

b) sudac izabran u ime svake zainteresirane ugovorne stranke ili, ako je on spriječen, svaki sudac imenovan prema pravilu 29;

c) svaki sudac Suda koji je bio član izvornog vijeća koje je donijelo presudu u prijašnjem Sudu.

4. a) Ostale članove vijeća određuje predsjednik odjela ždrijebom iz reda članova dotičnog odjela.

b) Članovi odjela koji nisu tako određeni zasjedaju u predmetu kao suci zamjenici.

Dio IV.

ZAVRŠNE ODREDBE

Pravilo 103.

(IZMJENA ILI SUSPENZIJA PRAVILA)

1. Svako pravilo ovoga Poslovnika može se izmijeniti na temelju prethodno podnesenog prijedloga uz prethodnu obavijest, ako je takav prijedlog usvojen većinom glasova svih članova Suda u plenarnoj sjednici Suda. Obavijest o tom prijedlogu podnosi se u pismenom obliku tajniku, najmanje mjesec dana prije sjednice na kojoj će se o njemu raspravljati. Nakon primitka takvog prijedloga, tajnik o njemu obavještava sve članove Suda što je prije moguće.

2. Pravilo koje se odnosi na unutarnji rad Suda može se suspendirati na prijedlog podnesen bez prethodne obavijesti, ako dotično vijeće takvu odluku donese jednoglasno. Učinak suspenzije pravila tada je ograničen na svrhu u koju je suspenzija predložena.

Pravilo 104.

(STUPANJE POSLOVNIKA NA SNAGU)

Ovaj Poslovnik stupa na snagu 1. studenoga 1998.

DODATAK POSLOVNIKU

(koji se odnosi na istrage)

Pravilo A1.

(ISTRAŽNE MJERE)

1. *Vijeće može, na zahtjev stranke ili na svoju inicijativu, donijeti svaku istražnu mjeru za koju smatra da može razjasniti činjenično stanje predmeta. Vijeće može, uz ostalo, pozvati stranke da dostave dokumente kao dokaze i odlučiti kao svjedoka ili vještaka ili u nekom drugom svojstvu saslušati svaku osobu za čije se svjedočenje ili izjave čini vjerojatnim da će mu pomoći u izvršavanju njegovih zadaća.*

2. *Vijeće također može od bilo koje osobe ili institucije po svom izboru zatražiti davanje mišljenja ili izradu pismenog izvješća o svakoj stvari koju smatra mjerodavnom za predmet.*

3. *Nakon što predmet bude proglašen dopuštenim, ili, iznimno, prije odluke o dopuštenosti, vijeće može jednog ili više svojih članova ili drugih sudaca Suda imenovati svojim izaslanikom ili izaslanicama da provedu istragu, provedu istragu na mjestu događaja ili izvedu dokaz na neki drugi način. Vijeće također može imenovati svaku osobu ili instituciju po svom izboru da pomaže izaslanstvu na način koji smatra prikladnim.*

4. *Odredbe ovoga poglavlja o istražnim mjerama koje provodi izaslanstvo primjenjuju se, mutatis mutandis, na sve takve postupke koje vodi samo vijeće.*

5. *Postupak koji čini dio bilo koje istrage koju provodi vijeće ili njegovo izaslanstvo provodi se bez javnosti, osim ako predsjednik vijeća ili voditelj izaslanstva odluče drukčije.*

6. *Predsjednik vijeća može, kako bude smatrao primjerenim, pozvati svaku treću stranku ili odobriti svakoj trećoj stranki sudjelovanje u nekoj istražnoj mjeri. Predsjednik određuje uvjete svakog takvog sudjelovanja i može ga ograničiti u slučaju nepoštovanja tih uvjeta.*

Pravilo A2.

(OBVEZE STRANAKA GLEDE ISTRAŽNIH MJERA)

1. *Podnositelj zahtjeva i svaka zainteresirana ugovorna stranka pomoći će Sudu ako bude potrebno u provedbi svake istražne mjere.*

2. *Ugovorna će stranka na čijem se području provodi postupak na mjestu događaja pred izaslanstvom osigurati izaslanstvu uvjete i suradnju potrebne za pravilno vođenje postupka. To uključuje, u punoj potrebnoj mjeri, slobodu kretanja unutar područja i sve odgovarajuće sigurnosne mjere za izaslanstvo, za podnositelja zahtjeva i za sve svjedoke, vještake i ostale koje bi izaslanstvo moglo saslušati. Dotična ugovorna stranka dužna je poduzeti korake kako bi osigurala da niti jedna osoba ili organizacija ne pretrpi nikakve*

negativne posljedice zbog bilo kojeg danog dokaza ili pomoći pružene izaslanstvu.

Pravilo A3.

(IZOSTANAK S POSTUPKA PRED IZASLANSTVOM)

Kad stranka ili bilo koja druga osoba koja je dužna pristupiti to ne učini ili odbije učiniti, izaslanstvo može, ako smatra da je takav tijek sukladan s pravilnim suđenjem, ipak nastaviti s postupkom.

Pravilo A4.

(VOĐENJE POSTUPKA PRED IZASLANSTVOM)

- 1. Izaslanici će vršiti svu mjerodavnu vlast koju Konvencija ili ovaj Poslovník daju vijeću te će imati nadzor nad postupkom pred njima.*
- 2. Voditelj izaslanstva može odlučiti održati pripremni sastanak sa strankama ili njihovim zastupnicima prije provođenja postupka pred izaslanstvom.*

Pravilo A5.

(POZIVANJE SVJEDOKA, VJEŠTAKA I DRUGIH OSOBA NA POSTUPAK PRED IZASLANSTVOM)

- 1. Svjedoke, vještake i druge osobe koje će izaslanstvo saslušati, poziva tajnik.*
- 2. U pozivu se naznačuje:*
 - a) predmet u vezi s kojim je poziv izdan;*
 - b) predmet istrage, vještački nalaz ili druge istražne mjere koje je naredilo vijeće ili predsjednik vijeća;*
 - c) sve odredbe u vezi s isplatom dužnih iznosa pozvanoj osobi.*
- 3. Stranke će pružiti, koliko god je to moguće, dovoljno podataka za utvrđivanje identiteta i adresa svjedoka, vještaka i drugih osoba koje treba pozvati.*
- 4. Ugovorne će stranke na čijem području svjedok ima prebivalište biti, u skladu s Pravilom 37. stavkom 2, nadležne za dostavu svih poziva koje im vijeće pošalje na dostavu. U slučaju da takva dostava bude nemoguća, ugovorna će stranka navesti razloge u pismenom obliku. Ugovorna će stranka nadalje poduzeti sve razumne korake kako bi osigurala nazočnost pozvanih osoba koje su pod njezinom vlašću ili kontrolom.*
- 5. Voditelj izaslanstva može zatražiti nazočnost svjedoka, vještaka ili drugih osoba tijekom postupka na mjestu događaja pred izaslanstvom. Ugovorna će stranka na čijem se području provodi taj postupak, ako se to od nje zatraži, poduzeti sve razumne korake da olakša nazočnost.*
- 6. Kad svjedok, vještak ili druga osoba bude pozvana na zahtjev ili u ime ugovorne stranke, troškove njihovog pristupa snosit će ta stranka, osim ako vijeće odluči drukčije. Troškovi pristupa svake takve osobe koja se nalazi u pritvoru u ugovornoj stranki na*

čijem se području provodi postupak na mjestu događaja pred izaslanstvom snosit će ta stranka, osim ako vijeće odluči drukčije. U svim ostalim slučajevima vijeće će odlučiti hoće li troškove snositi Vijeće Europe ili će biti dosuđeni protiv podnositelja zahtjeva ili treće stranke na čiji je zahtjev ili u čije je ime osoba pristupila. U svim će slučajevima takve troškove odmjeriti predsjednik vijeća.

Pravilo A6.

(PRISEGA ILI SVEČANA IZJAVA KOJU PRED IZASLANSTVOM DAJU SVJEDOCI ILI VJEŠTACI)

1. Nakon utvrđivanja identiteta svjedoka, a prije svjedočenja, svaki svjedok polaže sljedeću prisegu ili daje sljedeću svečanu izjavu:

»Prisežem« – ili »svečano izjavljujem na temelju svoje časti i savjesti« – »da ću govoriti istinu, cijelu istinu i ništa osim istine«.

Taj će se čin zabilježiti u zapisnik.

2. Nakon utvrđivanja identiteta vještaka, a prije izvršenja svoga zadatka za izaslanstvo, svaki vještak polaže sljedeću prisegu ili daje sljedeću svečanu izjavu:

»Prisežem« – ili »svečano izjavljujem« – »da ću svoju dužnost vještaka obaviti časno i savjesno.«

Taj će se čin zabilježiti u zapisnik.

Pravilo A7.

(SASLUŠANJE SVJEDOKA, VJEŠTAKA I DRUGIH OSOBA OD STRANE IZASLANSTVA)

1. Svaki izaslanik može postaviti pitanja zastupnicima država (agents), odvjetnicima ili savjetnicima stranaka, podnositelju zahtjeva, svjedocima i vještacima, kao i svim drugim osobama koje pristupe pred izaslanstvo.

2. Zastupnici država (agents), odvjetnici ili savjetnici stranaka mogu, uz nadzor predsjednika izaslanstva, ispitivati svjedoke, vještake i druge osobe koje pristupe pred izaslanstvo. U slučaju prigovora na postavljeno pitanje, odlučuje voditelj izaslanstva.

3. Osim u iznimnim okolnostima i uz suglasnost voditelja izaslanstva, svjedoci, vještaci i druge osobe koje izaslanstvo treba saslušati neće biti pušteni u sobu za raspravu prije nego što daju iskaz.

4. Voditelj izaslanstva može odrediti posebne mjere za svjedoke, vještake ili druge osobe koje treba saslušati u odsutnosti stranaka, kad je to potrebno za pravilno suđenje.

5. Voditelj izaslanstva će odlučiti u slučaju spora koji nastane povodom prigovora svjedoku ili vještaku. Izaslanstvo može u svrhu informiranja saslušati osobu koja ne zadovoljava uvjete da bude saslušana kao svjedok ili vještak.

Pravilo A8.

(ZAPISNIK POSTUPKA PRED IZASLANSTVOM)

1. Tajnik će izraditi zapisnik svakog postupka koji se odnosi na istražne mjere koje provodi izaslanstvo. Zapisnik sadrži:

- a) sastav izaslanstva;*
- b) popis osoba koje su pristupile pred izaslanstvo, tj. zastupnike država (agents), odvjetnike i savjetnike stranaka koji sudjeluju;*
- c) prezime, osobna imena, opis i adresu svakog svjedoka, vještaka ili druge saslušane osobe;*
- d) tekstove danih izjava, postavljenih pitanja i danih odgovora;*
- e) tekst svake odluke donesene tijekom postupka pred izaslanstvom ili koju je donio voditelj izaslanstva.*

2. Ako je cijeli ili dio zapisnika na nekom neslužbenom jeziku, tajnik će se pobrinuti za njegovo prevođenje na jedan od službenih jezika.

3. Zastupnici stranaka dobit će kopiju zapisnika kako bi mogli, uz nadzor tajnika ili voditelja izaslanstva, učiniti ispravke, ali takve ispravke koji nikada ne mogu utjecati na smisao i značenje onoga što je rečeno. Tajnik će, u skladu s uputama voditelja izaslanstva, odrediti rokove u tu svrhu.

4. Nakon što bude tako ispravljen, zapisnik potpisuju predsjednik vijeća i tajnik, čime je njegov sadržaj ovjeren.

NAPUTAK ZA POSTUPANJE

ZAHTJEVI ZA IZDAVANJEM PRIVREMENE MJERE

(Pravilo 39. Poslovnika)

Podnositelji zahtjeva i njihovi zastupnici² koji postavljaju zahtjev za izdavanjem privremene mjere na temelju pravila 39. Poslovnika moraju ispuniti sve zahtjeve navedene u daljnjem tekstu.

Ako to propuste učiniti, to može značiti da Sud neće biti u položaju pravilno ispitati te zahtjeve na vrijeme.

I. ZAHTJEVI TREBAJU BITI DOSTAVLJENI TELEFAKSOM, ELEKTRONSKOM POŠTOM ILI PO DOSTAVLJAČU

Zahtjevi za izdavanjem privremene mjere prema pravilu 39. u hitnim predmetima, osobito u predmetima izručenja i izгона, trebaju se slati telefaksom ili elektronskom poštom³ ili po dostavljaču. Kad je to moguće, zahtjev treba biti na jednom od službenih jezika ugovornih stranaka. Svi zahtjevi trebaju imati sljedeći naslov koji treba biti napisan masnim slovima na naslovnoj stranici zahtjeva:

»Pravilo 39 – Hitno/Članak 39 – Hitno«

Zahtjeve se telefaksom ili elektronskom poštom treba slati tijekom radnog vremena⁴, osim ako se to apsolutno nikako ne može izbjeći. Ako je zahtjev poslan elektronskom poštom, istodobno se treba poslati i njegov tiskani primjerak. Takve zahtjeve ne treba slati običnom poštom jer postoji rizik da neće stići do Suda na vrijeme i omogućiti pravilno ispitivanje.

Ako sud nije odgovorio na hitan zahtjev prema pravilu 39. u predviđenom vremenskom razdoblju, podnositelji zahtjeva ili njihovi zastupnici trebaju se telefonom obratiti Tajništvu tijekom radnog vremena.

II. POSTAVLJANJE ZAHTJEVA NA VRIJEME

Zahtjevi za izdavanjem privremene mjere trebaju obično biti zaprimljeni što je prije moguće nakon što bude donesena konačna domaća odluka kako bi se Sudu i Tajništvu omogućilo dovoljno vremena za ispitati stvar.

Međutim, u predmetima izručenja i izгона, kad se mogu poduzeti trenutni koraci za izvršenje premještanja ubrzo nakon što je donesena konačna domaća odluka, savjetuje se da se prije donošenja konačne odluke podnesu podnesci i dostave svi relevantni materijali koji se tiču zahtjeva.

Podnositelji zahtjeva i njihovi zastupnici trebaju biti svjesni da možda ne bude moguće pravodobno i na pravilan način ispitati zahtjeve poslane u zadnji trenutak.

III. POPRATNE INFORMACIJE

Od bitne je važnosti da se uz zahtjev dostavi sva potrebna popratna dokumentacija, osobito odluke nadležnog domaćeg suda, sudišta ili druge zajedno sa svim ostalim materijalom koji se smatra bitnim za navode podnositelja zahtjeva.

Kad je predmet već u tijeku pred Sudom, treba se pozvati na broj predmeta koji mu je dodijeljen.

U predmetima koji se tiču izručenja i izгона treba dati detalje o očekivanom datumu i vremenu premještanja, adresu podnositelja zahtjeva i mjesto zadržavanja u pritvoru te službeni broj njegovog spisa.

NAPUTAK ZA POSTUPANJE

POKRETANJE POSTUPKA

(pojedini zahtjevi prema članku 34. Konvencije)

I. OPĆENITO

1. Zahtjev prema članku 34. Konvencije treba podnijeti u pisanom obliku. Niti jedan se zahtjev ne može podnijeti telefonom.

2. Zahtjev treba poslati na sljedeću adresu:

Tajnik

Europski sud za ljudska prava

Vijeće Europe

F – 67075 STRASBOURG CEDEX.

3. Zahtjev obično treba predati u obliku iz pravila 47. Poslovnika. Međutim, podnositelj zahtjeva svoje prigovore može postaviti u pismu.

4. Ako zahtjev nije dostavljen na službenom obrascu ili uvodno pismo ne sadrži sve podatke iz pravila 47, Tajništvo može zatražiti da podnositelj zahtjeva ispuní obrazac. U pravilu ga treba vratiti u roku od 6 tjedana od datuma pisma Tajništva.

5. Podnositelji zahtjeva mogu podnijeti zahtjev tako da pošalju telefaks («fax») Međutim, potpisani izvornik moraju poslati poštom u roku od 5 dana nakon slanja telefaksa.

6. Datum zaprimanja zahtjeva u Tajništvu Suda bit će zabilježen prijemnim štambiljem.

7. Podnositelj zahtjeva treba biti svjestan da se datum prve komunikacije kojom se iznosi sadržaj zahtjeva smatra mjerodavnim u svrhu poštivanja pravila od šest mjeseci iz članka 35. stavka 1. Konvencije.

8. Po zaprimanju prve komunikacije kojom se iznosi sadržaj predmeta, Tajništvo otvara spis čiji se broj mora navesti u svakoj sljedećoj prepisci. Podnositelji zahtjeva bit će o njemu obaviješteni pismom. Može ih se također zatražiti daljnje podatke ili dokumente.

9. a) Podnositelj zahtjeva treba biti revan u vođenju prepiske s Tajništvom Suda.

b) Kašnjenje pri odgovoru ili propuštanje odgovora može se smatrati znakom da podnositelj zahtjeva više nije zainteresiran ostati kod svog zahtjeva.

10. Propustiti ispuniti zahtjeve navedene u pravilu 47. stavcima 1. i 2. i dati dodatne podatke na zahtjev Tajništva (vidi točku 8) može dovesti do toga da Sud ne ispita zahtjev.

11. Kad u roku od godinu dana podnositelj zahtjeva ne vrati obrazac za podnošenje zahtjeva ili ne odgovori na pismo koje mu je poslao Tajnik, spis će biti uništen.

II. OBLIK I SADRŽAJ

12. Zahtjev mora sadržavati sve podatke koji se traže prema pravilu 47. i uz njega treba dostaviti dokumente navedene u stavku 1. h) toga pravila.

13. Zahtjev treba biti napisan čitko i, ako je moguće, natipkan.

14. Kad iznimno zahtjev premašuje 10 stranica (bez dodataka s popisima dokumenata), podnositelj zahtjeva treba dostaviti i kratki sažetak.

15. Kad podnositelji zahtjeva dostavljaju dokumente u potporu zahtjevu, ne bi trebali dostavljati izvornike. Dokumente treba popisati po redu po datumu, treba ih pobrojati u slijedu i sažeto ih opisati (npr. pismo, nalog, presuda, žalba itd.).

16. Podnositelj zahtjeva čiji je zahtjev već u tijeku pred Sudom mora o tome obavijestiti Tajništvo, navodeći broj zahtjeva.

17. a) Kad podnositelj zahtjeva ne želi da mu se obznani identitet, mora navesti razloge za svoj zahtjev u pisanom obliku, na temelju pravila 47. stavka 3.

b) Podnositelj zahtjeva treba također navesti želi li, u slučaju da predsjednik vijeća odobri anonimnost, da se za njega rabe inicijali ili samo jedno slovo (npr. »X«, »Y«, »Z« itd.).

NAPUTAK ZA POSTUPANJE

PISMENI PODNESCI I OČITOVANJA

I. PODNOŠENJE PODNESAKA I OČITOVANJA

Općenito

1. Podnesak ili očitovanje Tajništvu treba podnijeti u roku određenom u skladu s pravilom 38. i na način opisan u stavku 2. toga pravila.

2. Datum na koji je podnesak ili očitovanje ili drugi dokument zaprimljen u Tajništvu Suda bit će zabilježen na tom dokumentu prijamnim štambiljem.

3. Sve podneske i očitovanja, kao i njima dodane dokumente, treba podnijeti Tajništvu Suda u tri primjerka poslana poštom, s time da jedan primjerak, ako je to moguće, treba poslati telefaksom.

4. Tajne dokumente treba podnijeti preporučenom poštom.

5. Nije dopušteno unošenje u spis predmeta podnesaka i očitovanja koji nisu traženi, osim ako predsjednik vijeća odluči drukčije (vidi pravilo 38. stavak 1).

Podnošenje telefaksom

6. Stranka može Sudu podnijeti podnesak i očitovanje ili druge dokumente tako što će ih poslati telefaksom (»fax«).

7. Ime osobe koja potpisuje podnesak i očitovanje mora se također na njemu natipkati, tako da ju se može identificirati.

II. OBLIK I SADRŽAJ

Oblik

8. Svaki podnesak i očitovanje trebaju sadržavati:

a) broj zahtjeva i ime predmeta;

b) naslov u kojem je naznačena narav sadržaja (npr. očitovanje o dopuštenosti i osnovanosti; odgovor na očitovanje Vlade/podnositelja zahtjeva o dopuštenosti i osnovanosti; očitovanje o osnovanosti; dodatna očitovanja o dopuštenosti i osnovanosti; memorandum itd.).

9. Podnesak i očitovanje obično treba uz to:

a) biti na papiru A4 s marginama širokim najmanje 3.5 cm;

b) biti potpuno čitko i, ako je moguće, natipkano;

- c) svi brojevi trebaju biti ispisani brojkama;
 - d) sve stanice trebaju biti numerirane po redu;
 - e) treba biti podijeljeno u stavke koji imaju brojeve;
 - f) treba biti podijeljeno u poglavlja i/ili naslove koji odgovaraju obliku i stilu odluka i presuda Suda (»Činjenice«/»Domaće pravo i praksa«/»Prigovori«/»Pravo«; a iza tog posljednjeg poglavlja treba slijediti naslovi »Prethodni prigovor...«, »Navodna povreda članka...«, prema slučaju);
 - g) sve odgovore na pitanja Suda ili na argumente druge stranke treba staviti pod odvojeni podnaslov;
 - h) pozvati se na svaki dokument ili dokaz naveden u podnesku i očitovanju u dodatku.
10. Ako podnesak i očitovanje premašuju 30 stranica, uz njih treba dostaviti kratki sažetak.
11. Kad stranka dostavi dokumente i/ili druge dokaze zajedno s podneskom i očitovanjem, svaki dokaz treba staviti na popis kao poseban dodatak.

SADRŽAJ

12. Nakon priopćenja o zahtjevu podnesci i očitovanja stranaka trebaju sadržavati:
- a) sva očitovanja koja žele dati o činjeničnom stanju premeta; međutim,
 - i) ako stranka ne ospori činjenice kako su navedene u Izjavi o činjenicama koje je pripremio Tajništvo, svoje očitovanje treba ograničiti na kratku izjavu u tom smislu;
 - ii) ako stranka ospori samo dio činjenica kako ih je navelo Tajništvo ili ako ih želi nadopuniti, svoje očitovanje treba ograničiti na te konkretne točke;
 - iii) ako stranka prigovori činjenicama ili dijelu činjenica kako ih je prikazala druga stranka, treba jasno navesti koje činjenice nisu sporne i svoj očitovanje ograničiti na sporne točke;
 - b) pravne argumente koji se odnose, prvo, na dopuštenost i, drugo, na osnovanost predmeta; međutim,
 - i) ako su stranki postavljena konkretna pitanja o činjeničnom ili pravnom pitanju, ona treba, bez dovođenja u pitanje pravila 55, ograničiti svoje argumente na ta pitanja;
 - ii) ako podnesak i očitovanje odgovaraju na argumente druge stranke, tvrdnje se trebaju ograničiti na konkretne argumente po naprijed propisanom redoslijedu.
13. a) Podnesci i očitovanja stranaka nakon dopuštanja zahtjeva trebaju sadržavati:
- (i) kratku izjavu kojom se potvrđuje stav stranke o činjeničnom stanju kako je utvrđeno u odluci o dopuštenosti;
 - (ii) pravne argumente koji se odnose na bit predmeta;
 - (iii) odgovor na svako konkretno pitanje o činjeničnom ili pravom pitanju koje je postavio Sud.
- b) Podnositelj zahtjeva koji podnosi zahtjeve za pravednu naknadu treba to istovremeno učiniti na način opisan u naputku za postupanje o podnošenju zahtjeva za pravednom naknadom.¹

14. S obzirom na tajnost postupka za prijateljsko rješenje (vidi članak 38. stavak 2. Konvencije i pravilo 62. stavak 2), svi podnesci i dokumenti podneseni u okviru pokušaja da se osigura prijateljsko rješenje trebaju biti dostavljeni odvojeno od pismenih podnesaka i očitovanja.

15. U podnescima i očitovanjima podnesenim u spornom postupku ne smije se pozivati na ponude, ustupke ili izjave dane u svezi s prijateljskim rješenjem.

III. ROKOVI

Općenito

16. Svaka je stranka odgovorna za pravodobnu dostavu podnesaka i očitovanja i pratećih dokumenata ili dokaza Tajništvu Suda.

PRODULJENJE ROKOVA

17. Rok određen prema pravilu 38. može se na zahtjev stranke produjiti.

18. Stranka koja traži produjtenje roka danog za podnošenje podneska i očitovanja mora taj zahtjev podnijeti čim postane svjesna okolnosti koje opravdavaju takvo produjtenje i, u svakom slučaju, prije protoka tog roka. Treba navesti razlog kašnjenja.

19. Ako produjtenje bude dozvoljeno, primijenit će se na sve stranke za koje taj rok teče, uključujući i one koje ga nisu zatražile.

IV. PROPUŠTANJE ISPUNJENJA ZAHTJEVA ZA PODNESKE I OČITOVANJA

20. Kad podnesak i očitovanje nije podneseno u skladu sa zahtjevima navedenim u stavcima 8 – 15. ovog naputka za postupanje, predsjednik vijeća može tražiti da dotična stranka ponovo podnese podnesak i očitovanje u skladu s tim zahtjevima.

21. Propuštanje ispunjenja naprijed popisanih uvjeta može dovesti do toga da se smatra kako podnesak i očitovanje nisu pravilno podneseni (vidi pravilo 38. stavak 1. Poslovnika).